

รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา

SYMBOL OF FAITH POWER

ไชยพันธุ์ ธนากรวัฒน์

CHAPHAN THANAKORNWAT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL-2000-AR-M-005-054

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา

SYMBOL OF FAITH POWER

T105280

ไชยพันธุ์ ธนากรวัฒน์

CHAIPHAN THANAKORNWAT

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 105280
วัน,เดือน,ปี..... 1.8 พ.ย. 2552

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2552

KMITL-2009-AR-M-005-054

SYMBOL OF FAITH POWER

CHAIPHAN THANAKORNWAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF FINE ARTS PROGRAM IN VISUAL ARTS
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2009

KMITL-2009-AR-M-005-054

COPYRIGHT 2009

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา
Symbol of Faith Power
นักศึกษา นายไชยพันธุ์ ธนากรวัจน์
รหัสประจำตัว 50062619
ปริญญา ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา ทัศนศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.สุรพงษ์ สมสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ศ.เกียรติศักดิ์ ชานนารถ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รศ.สุรพงษ์	สมสุข	
ศ.เกียรติศักดิ์	ชานนารถ	
รศ.อริยะ	กิตติเจริญวิวัฒน์	
ศ.เดชา	วราขุน	
ศ.ชลุด	นิ่มเสมอ	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ 14 พฤษภาคม 2552 เวลา 10.00 น.

สถานที่สอบ สาขาวิชาศิลปกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพปฎล สุวฉานนันท)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่ ๒๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

หัวข้อวิทยานิพนธ์	รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา
นักศึกษา	นายไชยพันธุ์ ธนากรวัจน์
รหัสประจำตัว	50062619
ปริญญา	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์
พ.ศ.	2552
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์สุรพงษ์ สมสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์(ร่วม)	ศาสตราจารย์เกียรติศักดิ์ ชานนนารถ

บทคัดย่อ

ความต้องการที่พึงทางด้านจิตใจ ความปรารถนา ความหวัง โชคลาภ ความทุกข์ ความสุข เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ เมื่อมนุษย์ไร้ที่ยึดเหนี่ยว และต้องเผชิญกับปัญหาความทุกข์ ความยากลำบาก เมื่อต้องประสบกับภาวะที่ไร้ทางออกของชีวิต และไม่มีสิ่งใดช่วยตอบสนองต่อ ความปรารถนา หรือช่วยนำพาให้ผ่านพ้นกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่โดยรอบของชีวิตได้ ผู้คน ส่วนหนึ่งจึงแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจเพื่อเยียวยา หรือสร้างความหวังให้ชีวิตมีพลังเพื่อต่อสู้กับปัญหา ต่าง ๆ ได้ ข้าพเจ้าจึงนำรูปทรงของเทวรูปหรือเทพเจ้าอันเป็นสัญลักษณ์มาแทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีพลัง อำนาจช่วยขจัดปัดเป่าโชคร้ายทุกข์ภัยและสิ่งอัปมงคล หรือบันดาลโชคลาภ ความสุข ความเจริญ แก่ชีวิตประสานกับอักขระเลขยันต์คาถา ซึ่งมีความหมายอันเป็นสิริมงคลมาสร้างสรรค์ เพื่อแสดง ถึงความเชื่อความศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่ออำนาจสิ่งลี้ลับมาสร้างเสริมกำลังใจ เพื่อประคองชีวิตให้ ดำเนินต่อไปอย่างมีความหวัง

จากความเชื่อและความศรัทธาตลอดถึงการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนไทยทำให้ข้าพเจ้าเกิด แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ชุด “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” ที่สะท้อนให้เห็น ถึงความเชื่อความศรัทธาดังกล่าวของคนไทยที่ยังคงมีความผูกพันทางด้านที่พึ่ง และสิ่งที่ยึดเหนี่ยว ทางจิตใจ โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวกึ่งเหมือนจริง(Semi-Abstract) ด้วย เทคนิคจิตรกรรมผสม(Mixed Technique)

Thesis Title	Symbol of Faith Power
Student	Mr. Chaiphon Thanakornwat
Student ID.	50062619
Degree	Master of Fine Arts
Program	Visual Arts
Year	2009
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Surapong Somsug
Thesis Co-Advisor	Prof. Kiattisak Chanonnart

ABSTRACT

Dependences of hope, destiny and desire are common and happen in humanity. When we have no dependency and have no solution to serious problem in life, seemingly nothing can fulfill or answer the problem. The desire seems endless and beyond the horizon, ungraspable in a sense. As a solution, some people seek for something to hold on for mentally, in order to go on with their lives or heal their states of the mind. I chose forms of sacred statues, ornaments and fetishes which on one hand are believed to dispose badness, omen and devils and on the other hand can provide happiness, goodness and virtues. In addition, forms of Sanskrit alphabets/tattoos were used in this art, as they were also believed to bring good sign and power to lives.

Derived from the belief and sacred objects existed among Thais and Buddhists, has inspired me to work on this thesis which entitled "Symbol of Faith Power". It was expected that this work would reflect on the traditional Thai beliefs and how people can have mental weaknesses at times. As desperation taken into account in their life, the individual may want to hold on the unidentifiable abstraction. To convey the message in my work, Semi-abstract and Mixed technique were chosen.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญภาพ.....	VI
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	2
1.2 วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
บทที่ 2 ที่มาและแนวความคิดสร้างสรรค์.....	4
2.1 ที่มาของแหล่งข้อมูล.....	5
2.1.1 ข้อมูลจากการสังเกตและประสบการณ์.....	5
2.1.2 ข้อมูลจากธรรมชาติ.....	8
2.1.3 ข้อมูลจากภาคเอกสาร ภาพถ่าย.....	10
2.2 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า.....	12
2.3 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปิน.....	18
2.3.1 อลงกรณ์ หล่อวัฒนา.....	19
2.3.2 ศาสตราจารย์ เดชา วราชน.....	21
2.3.3 ศิลปะทั้งกา.....	23
2.4 แนวความคิดสร้างสรรค์.....	27
บทที่ 3 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการสร้างสรรค์.....	28
3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
3.2 การทำผลงานภาพร่าง.....	28
3.3 การดำเนินงานและขั้นตอนการสร้างสรรค์.....	41
3.4 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	44
4.1 การวิเคราะห์ผลงาน โดยรวม.....	44
4.1.1 การวิเคราะห์เรื่องราวและเนื้อหา	44
4.1.2 การวิเคราะห์รูปแบบ.....	45
4.1.3 การวิเคราะห์ทัศนธาตุทางศิลปะ.....	45
4.1.4 การวิเคราะห์โครงสร้าง	58
4.1.5 การวิเคราะห์การจัดภาพ	60
บทที่ 5 บทสรุป.....	67
บรรณานุกรม	68
ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	69
ประวัติผู้เขียน.....	73

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง.....	5
2.2 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง.....	6
2.3 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง.....	6
2.4 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง.....	7
2.5 ข้อมูลจากธรรมชาติ	8
2.6 ข้อมูลจากธรรมชาติ	8
2.7 ข้อมูลจากธรรมชาติ	9
2.8 ข้อมูลจากธรรมชาติ	9
2.9 ข้อมูลจากภาคเอกสาร	10
2.10 ข้อมูลจากภาคเอกสาร	11
2.11 ข้อมูลจากภาคเอกสาร	11
2.12 ข้อมูลจากภาคเอกสาร	12
2.13 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า.....	13
2.14 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า.....	14
2.15 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า.....	15
2.16 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า.....	16
2.17 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ	19
2.18 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ	19
2.19 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ	21
2.20 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ	21
2.21 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ	23
2.22 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ	23
3.1 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชิ้นที่ 1.....	29
3.2 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชิ้นที่ 1.....	29
3.3 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชิ้นที่ 1.....	30
3.4 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชิ้นที่ 1.....	30
3.5 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชิ้นที่ 2.....	32
3.6 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชิ้นที่ 2.....	32

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.7 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชั้นที่ 2.....	33
3.8 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชั้นที่ 2.....	33
3.9 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชั้นที่ 3.....	35
3.10 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชั้นที่ 3.....	35
3.11 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชั้นที่ 3.....	36
3.12 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชั้นที่ 3.....	36
3.13 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชั้นที่ 4.....	38
3.14 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชั้นที่ 4.....	38
3.15 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชั้นที่ 4.....	39
3.16 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชั้นที่ 4.....	39
3.17 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	42
3.18 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	43
4.1 ภาพการวิเคราะห์เรื่องเส้น.....	46
4.2 ภาพการวิเคราะห์เรื่องเส้น.....	48
4.3 ภาพการวิเคราะห์เรื่องรูปทรง.....	51
4.4 ภาพการวิเคราะห์เรื่องรูปทรง.....	51
4.5 ภาพการวิเคราะห์เรื่องรูปทรง.....	52
4.6 ภาพการวิเคราะห์เรื่องรูปทรง.....	52
4.7 ภาพการวิเคราะห์เรื่องน้ำหนัก	53
4.8 ภาพการวิเคราะห์เรื่องน้ำหนัก	54
4.9 ภาพการวิเคราะห์เรื่องสี	55
4.10 ภาพการวิเคราะห์เรื่องสี	55
4.11 ภาพการวิเคราะห์พื้นที่ว่าง	56
4.12 ภาพการวิเคราะห์พื้นที่ว่าง	56
4.13 ภาพการวิเคราะห์พื้นผิว	57
4.14 ภาพการวิเคราะห์พื้นผิว	57
4.15 ภาพการวิเคราะห์สัดส่วน.....	59
4.16 ภาพการวิเคราะห์สัดส่วน.....	59

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.17 ภาพแสดงคุณลักษณะแบบสมมาตรและคุณลักษณะแบบอสมมาตร	61
4.18 ภาพแสดงคุณลักษณะแบบสมมาตรและคุณลักษณะแบบอสมมาตร	62
4.19 ภาพการวิเคราะห์การจัดภาพ.....	63
4.20 ภาพการวิเคราะห์การจัดภาพ.....	65
5.1 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	69
5.2 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	70
5.3 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	71
5.4 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4	72

บทที่ 1

บทนำ

คนไทยมีเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา นอกจากจะเคารพคุณพระรัตนไตรอันเป็นสิ่งสูงสุดแล้วยังเลือกนับถือบูชาเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์เป็นสิ่งรองลงมาถือว่าเป็น “เทวดานุสติ” ดังนั้นความเชื่อ ความศรัทธา และการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มองไม่เห็นเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลเพราะถึงแม้โลกมนุษย์จะก้าวไปถึงยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาศาสตร์อันล้ำสมัยขนาดไหนก็ตาม ดังนั้น มนุษย์ก็ยังคงต้องการเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่คอยเป็นกำลังใจในการผลักดันให้เกิดความหวังและเป็นกำลังใจในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ ข้าพเจ้าจึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ศิลปะชุด “รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา” ที่จะส่งผลสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธา การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนไทยที่ยังคงมีความผูกพันต่อเทวรูปหรือเทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนนับถือ โดยได้นำข้อมูลทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งสิ่งสำคัญนั้นอยู่ที่การเน้นรูปแบบพลังของศรัทธา

ทั้งนี้ การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองเกิดความเชื่อ ความศรัทธา และนับถือบูชาแล้วไม่ได้ผลจริง คนทั่วไปที่นับถือคงเลิกนับถือกันไปนานแล้ว ไม่นับบูชาสืบเนื่องกันมาเป็นพัน ๆ ปีอย่างนี้ ดังนั้นชีวิตจะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในหน้าที่การงานการเงินหรือประสบผลสำเร็จได้ ต้องตั้งตนอยู่ในความดีงามมีความสุจริตประกอบสัมมาอาชีพะอย่างมีคุณธรรมซึ่งวิธีการบูชาเทวรูปหรือเทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. อามิสบูชา หมายถึง การถวายเครื่องสักการะ ตามแต่ผู้จะจัดหาตามสะดวก ตามกำลังทรัพย์ และความศรัทธาของแต่ละศรัทธา การถวายเครื่องสักการะเหล่านี้ต้องขึ้นอยู่กับความพิจารณาว่าจะสรรหาสิ่งใดมาถวายแต่โดยพื้นฐานแล้ว สิ่งนั้นควรเป็นของที่ไม่วุ่นวายต่อศีลธรรมอันเป็นพื้นฐาน เช่น ดอกไม้ รูป เทียน ผลไม้ ขนม น้ำสะอาด เป็นต้น

2. ปฏิบัติบูชา คือ สูดขอดแห่งการบูชา ซึ่งหมายถึง การกระทำความดีถวายเพื่อเป็นการปฏิบัติสร้างบุญกุศล อุทิศถวายแด่เทพเจ้าทั้งหลายตามแนวทางการสร้างบารมีที่มีเป้าหมาย เพื่อจะได้ขึ้นสวรรค์ หรือบรรลุมโฆษธรรม(หลุดพ้น) ซึ่งจะเกิดสิริมงคลกับตัวเอง ส่วนองค์เทพนั้นท่านจะได้บารมีธรรมเป็นการเพิ่มเติมต่อไป (ทศพล จังพานิชย์กุล, ๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง, กรุงเทพฯ, หน้า 23-24)

บุุชชนทั่วไปที่นับถือและบูชามักนิยมขอพรในเรื่องทางโลกอันเป็นที่พึงปรารถนาของพวกเขา เช่น ขอให้การทำงานเจริญก้าวหน้าประสบความสำเร็จในชีวิต ขอให้มั่งมีศรีสุขหรือร่ำรวย ซึ่งถ้าไหว้พิพิถูประจวบเหมาะแก่กุศลบารมีที่เคยทำไว้ตามมาให้ผล ก็มักจะสมปรารถนาเสมอ เรื่องทางโลกแบบนี้มิใช่เป็นเรื่องซากของเหล่าเทพพรหมที่เราไม่นับถือจะบันดาลให้ได้ด้วยอิทธิฤทธิ์และบุญฤทธิ์ถือว่าการเพิ่มเติมบารมีที่ให้เหล่าเทพนั้นให้สูงส่งยิ่งขึ้นไป (ทศพล จังพานิชย์กุล,

๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง, กรุงเทพฯ, หน้า 22) และด้วยความเชื่อ ความศรัทธา นั้นมีอยู่มากมายทั่วทุกมุมโลก ซึ่งก็จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักทั้งในเรื่องของชนชาติ ศาสนา และสภาพแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ก็ยังคงต้องการเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่คอยเป็น กำลังใจ ในการผลักดันให้คิด โน้นทำนี้ ได้ตั้งมากมาย เพราะในบางครั้งเรื่องเหล่านี้ก็ช่วยทำให้ จิตใจของมนุษย์มีกำลังใจต่อสู้กับอะไรต่อมิอะไรต่อไปได้ จากความเชื่อ ความศรัทธา ของคน ไทยที่มีต่อเทวรูปหรือเทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น ก็ยังคงสามารถส่งผลและดำเนินควบคู่กันไป ได้ในทุกยุคทุกสมัย (ทายาทแมลงปอ, นิตยสาร No, กรุงเทพฯ, หน้า 35)

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์

ความเชื่อ ความศรัทธา และการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้ว่าจะเป็นเรื่องที่ดี เพราะถึงแม้ว่า โลกมนุษย์จะก้าวไปถึงยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาศาสตร์ อันล้ำสมัยขนาดไหนก็ตาม แต่มนุษย์ก็ยังคงต้องการเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่คอยเป็นกำลังใจ ในการผลักดันความต้องการที่พึง ทางจิตใจ ความปรารถนา ความหวัง โชคลาภ ความทุกข์ ความสุข บังคับยี่ ทุกอย่างเมื่อมนุษย์ ไรที่ยึดเหนี่ยว เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาความทุกข์ยากลำบาก และเมื่อต้องประสบกับภาวะที่ไร้ ทางออกไม่มีสิ่งใดช่วยตอบสนองต่อความปรารถนา หรือช่วยนำพาให้ผ่านพ้นปัญหาต่างๆ ใน ความเป็นจริงได้ ผู้คนส่วนหนึ่งจึงแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจ เพื่อเยียวยาหรือสร้างความหวังให้พลัง กับชีวิต ข้าพเจ้าจึงนำรูปทรงของเทวรูปหรือเทพเจ้าอันเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีพลัง อำนาจช่วยขจัดปัดเป่าโชคร้าย ทุกข์ภัย สิ่งอัปมงคล หรือบันดาลโชคลาภ ความสุขความเจริญแก่ ชีวิตประสานกับอักษรเลขยันต์คาถา ซึ่งมีความหมายอันเป็นสิริมงคลมาสร้างสรรค์ เพื่อแสดงถึง ความเชื่อ ความศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่ออำนาจสิ่งลึกลับมาสร้างเสริมกำลังใจ เพื่อประคองชีวิตให้ ดำเนินต่อไปอย่างมีความหวัง

จากความเชื่อ ความศรัทธา และการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนไทย ทำให้ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ศิลปะชุด “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” ที่สะท้อนให้ เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธาดังกล่าวของคนไทย ที่ยังคงมีความผูกพันทางด้านที่พึ่งและสิ่งที่ยึด เหนี่ยวจิตใจ โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวกึ่งเหมือนจริง(Semi-Abstract) ด้วยเทคนิคจิตรกรรมผสม (Mixed Technique)

1.2 วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในรูปแบบงานจิตรกรรมผสม (Mixed Technique) จากหัวข้อ “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อนำข้อมูลในการค้นคว้าเข้าสู่การสร้างสรรค์ศิลปะในแนวกึ่งเหมือนจริง (Semi-Abstract) ด้วยวัสดุ และกระบวนการสร้างสรรค์จิตรกรรมผสม (Mixed Technique) ที่มุ่งเน้นความคิดด้านการสร้างสรรค์และการแสดงออกในแนวทางส่วนตัว
2. เพื่อแสดงถึงรูปลักษณ์ของเทวรูปหรือเทพเจ้า และอักขระเลขยันต์ที่อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ ความศรัทธา ผ่านจิตวิญญาณความรู้สึกที่ก่อให้เกิดพลัง ความหวัง และกำลังใจในการดำเนินชีวิต
3. เพื่อแสดงให้เห็นถึง “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” ผ่านความงามในด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) ผ่านรูปทรง สี พื้นผิว และบรรยายภาพที่ร่วมกันเป็นเอกภาพ

1.3 ขอบเขตของการสร้างสรรค์

เนื้อหา(Content) ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมผสม(Mixed Technique)ในลักษณะเฉพาะตัว (Individual) ภายใต้อารมณ์ และเนื้อหาด้วยการนำเสนอให้เห็นถึงรูปลักษณ์ของพลังความเชื่อ ความศรัทธา ผสมประสานกับจินตนาการในความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้า นำมาจัดวางในลักษณะองค์ประกอบในมุมมองใหม่

รูปแบบ(Form) ลักษณะของงานมีรูปแบบในแนวทางจิตรกรรมผสม(Mixed Technique) ด้วยรูปทรงที่มาจากเทวรูปหรือเทพเจ้า และกลดลจากอักขระเลขยันต์มาสร้างสรรค์ ในรูปแบบกึ่งเหมือนจริง (Semi-Abstract) โดยใช้จินตนาการ ความคิด ความรู้สึกมาตัดทอน เพิ่มเติมและใช้ทัศนธาตุมาประกอบให้เป็นไปตามรูปลักษณ์ของพลังแห่งศรัทธา

เทคนิค (Technique) เป็นการสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคจิตรกรรมผสม (Mixed Technique) โดยการใช้พื้นผิวของผ้า กระดาษ ทองแดง เศษวัสดุต่าง ๆ มาปะติดและใช้กระบวนการ ทาแบบแม่พิมพ์ด้วยเทคนิคเศษวัสดุ(Collograph) ผสมผสานกับกระบวนการสร้างสรรค์จิตรกรรมบนแผ่นไม้กระดานอัดที่เป็นระนาบรองรับ

จำนวนผลงานมีทั้งหมดจำนวน 4 ชิ้น ดังนี้

- ชิ้นที่ 1 “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา(พระราหู)” ขนาด 170 x 200 เซนติเมตร
- ชิ้นที่ 2 “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา(พระพิฆเนศวร์)” ขนาด 200 x 170 เซนติเมตร
- ชิ้นที่ 3 “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา(พระนารายณ์อวตาล)” ขนาด 200 x 170 เซนติเมตร
- ชิ้นที่ 4 “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา(พระนารายณ์ทรงครุฑประทับพระราหู)”

ขนาด 245 x 190 เซนติเมตร

2.1 ที่มาของแหล่งข้อมูล

จากความเชื่อและความศรัทธาในพลังของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางเทวนิยม หรือการบูชาเกี่ยวกับเทพเจ้าที่มนุษย์ใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่คอยเป็นกำลังใจในการผลักดันให้เกิดความหวังและกำลังใจในการดำรงชีวิต ข้าพเจ้าก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความเชื่อ ความศรัทธาคือเทวรูป หรือเทพเจ้า ซึ่งถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ปู่ย่าตายาย ผู้เลื่อมใสในองค์พระเป็นเจ้าแห่งศาสนาพราหมณ์ทางดินแดนบิกษุได้จากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งข้อมูลนี้เป็นสิ่งแรกที่กระตุ้นความคิด ความรู้สึกและเติบโตขึ้นจนเป็นแนวความคิดที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1.1 ข้อมูลจากการสังเกตและประสบการณ์

ข้อมูลที่ใช้ชีวิตในการสัมผัสกับประสบการณ์จริงเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธา ได้แก่ การเข้าร่วมพิธีพุทธา-เทวภิเษก การเป็นเจ้าพิธีทางพราหมณ์ในการบวงสรวงและอัญเชิญเทพดาในการปลุกเสกวัตถุมงคลเพื่อสร้างวัตถุมงคลให้กับวัดต่าง ๆ ซึ่งได้เป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ขึ้น

ภาพที่ 2.1 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง

ที่มา : พิธีเทวภิเษกองค์พระพิฆเนศวร์ และองค์พ่อจตุคามรามเทพ ณ ถนนฉลองกรุง ซอย 3 แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 15 มกราคม 2551

ภาพที่ 2.2 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง

ที่มา : พิธีเทวภิเษกองค์พ่อจตุคามรามเทพ รุ่น เศรษฐีล้านทอง ณ วัดพระเจ้าล้านทอง
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2550

ภาพที่ 2.3 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง

ที่มา : บวงสรวงเปิดฟ้าเปิดตะวันขอขบารมีองค์เทพเทวา พิธีเทวภิเษกองค์พ่อจตุคามรามเทพ
รุ่น ก้าวบารมีแก้แค้นนคร ณ ศาลหลักเมืองจังหวัดนครนายก ในวันที่ 17 สิงหาคม 2550

ภาพที่ 2.4 ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง

ที่มา : การอธิษฐานจิตเพื่อขอขบารมีองค์เทพเทวา พิธีเทวภิเษกองค์พ่อจตุคามรามเทพ
รุ่น ก้าวบารมีเก้าหมื่นนคร ณ ศาลหลักเมืองจังหวัดนครนายก ในวันที่ 17 สิงหาคม 2550

จากภาพข้างต้นที่มาจากข้อมูลประสบการณ์ตรง ก็เป็นที่ประจักษ์ให้เห็นถึงผู้สร้างสรรค์ผลงานมีความเชื่อและความศรัทธา ซึ่งถูกถ่ายทอดความเชื่อและความศรัทธานี้มาจากบรรพบุรุษปู่ย่าตายาย จากรุ่นสู่รุ่น ตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ที่มีอิทธิพลทางบิกษุได้ข้าพเจ้าจึงได้นำความรู้สึกร่วมตัวที่เกิดจากประสบการณ์ตรงมาเป็นฐานข้อมูล คือ “พลังงานเหนือโลก พลังงานทั้งหลายทั้งปวงนี้ล้วนมีจริงในโลกธาตุ พระพุทธเจ้าเองทรงรับรองแล้วว่า เทวดาทั้งหลายมีจริง” (ทิพยจักร, พระพิฆเนศ ฝ่าอุปสรรค สู่อุบัติสำเร็จ ความร่ำรวย, กรุงเทพฯ, หน้า 187)

2.1.2 ข้อมูลจากธรรมชาติ

ข้อมูลที่ข้าพเจ้าได้จากการศึกษา และได้รับประสบการณ์จากการสังเกตถึงความแปรเปลี่ยนของธรรมชาติ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่ทำพิธีบวงสรวงขอพรจากองค์เทพ เป็นการส่งเสริมให้เกิดพลังแห่งความเชื่อ ความศรัทธา

ภาพที่ 2.5 ข้อมูลจากธรรมชาติ

ภาพที่ 2.6 ข้อมูลจากธรรมชาติ

ที่มา : ภาพที่ 2.5, 2.6 เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำพิธีบวงสรวงองค์เทพเทวา ในพิธีเทวาภิเษก องค์พ่อจตุคามรามเทพ รุ่น ก้าวบารมีเก้ามหันคร ณ ศาลหลักเมือง จังหวัดสกลนคร ในวันที่ 12 สิงหาคม 2550

ภาพที่ 2.7 ข้อมูลจากธรรมชาติ

ที่มา : ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำพิธีเทวาภิเษก พิธีเทวาภิเษกองค์พ่อจตุคามรามเทพ
รุ่น ก้าวบารมีแก้วมหานคร ณ ศาลหลักเมืองกรุงเทพมหานคร ในวันที่ 9 สิงหาคม 2550

ภาพที่ 2.8 ข้อมูลจากธรรมชาติ

ที่มา : จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำพิธีไหว้ครูบูรพาจารย์ สำนักสงฆ์เนินสวรรค์
ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ในวันที่ 15 พฤษภาคม 2549

จากภาพข้างต้นที่มาจากข้อมูลธรรมชาติ ทั้งนี้ความเชื่อความศรัทธาในเรื่องของพิธีกรรม
ในขณะที่บวงสรวงขอบารมีจากเทวรูปหรือเทพเจ้าต้องตั้งจิตแน่วแน่ มีความศรัทธาเชื่อถือจริงจัง
มีความบริสุทธิ์ใจไม่แสวงหาผลประโยชน์จากองค์เทพย่อมเป็นที่พอใจและยินดีขององค์เทพนั้นๆ

อาจบันดาลปาฏิหาริย์ ความมหัศจรรย์ ให้แก่ผู้เข้าร่วมพิธีที่นับถือได้พบเห็น ซึ่งข้าพเจ้าได้เรียนรู้ และศึกษาจากครูบาอาจารย์ ปู่ย่าตายาย ตามตำราพระเวทย์ ก็ให้เห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากรวมชาติระหว่างการทำพิธีบวงสรวงขอพร ซึ่งก็หมายถึงความพอใจและยินดีขององค์เทพเทวา เหล่านั้นที่มาร่วมอวยพรและรับรู้ถึงพิธีกรรมตามความเชื่อและความศรัทธา

2.1.3 ข้อมูลจากภาคเอกสาร ภาพถ่าย

ข้อมูลรูปภาพจากเอกสาร หนังสือ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาพเทวรูป หรือเทพเจ้า และอักษรเลขยันต์ที่ผู้คนส่วนใหญ่มีไว้บูชาตามอาคารสถานที่ หรือแผ่นพับที่เปิดให้เจ้าของวัดอุ มงคลของวัดหรือสำนักต่าง ๆ ที่แสดงถึงอิทธิพลของความเชื่อและความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อเก็บไว้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไว้ขอพรทั้งทางด้านความเจริญรุ่งเรือง การคุ้มครองดวงชะตา ส่งเสริมพลังอำนาจ และบันดาลให้ธุรกิจก้าวไกลซึ่งทุกอย่างล้วนเป็นสิ่งสร้างเสริมกำลังใจให้ชีวิต ดำเนินไปอย่างมีความหวัง

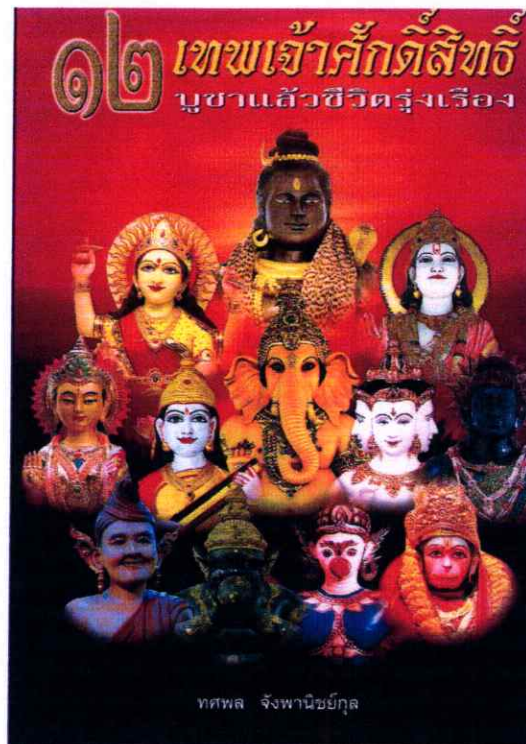

ภาพที่ 2.9 ข้อมูลภาคเอกสาร

ภาพที่ 2.10 ข้อมูลภาคเอกสาร

ที่มา : แผ่นพับประชาสัมพันธ์การจัดสร้างพระเทวราชโพธิสัตว์จตุคามรามเทพ
วัดโพธิ์แก้วประสิทธิ์ อ.เขาพนม จ.กระบี่

ภาพที่ 2.11 ข้อมูลภาคเอกสาร

ที่มา : หนังสือ ๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง

ภาพที่ 2.12 ข้อมูลภาคเอกสาร

ที่มา : หนังสือสวดมนต์ของสหโลกธรรม

2.2 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า

ในส่วนของอิทธิพลที่ได้รับ ข้าพเจ้ามีความเชื่อความศรัทธาจากการนับถือเทพเจ้าหรือเทวรูปทางศาสนาพราหมณ์ ซึ่งข้าพเจ้าต้องการนำเสนอถึงองค์เทพเจ้าหรือเทวรูปที่ผู้คนส่วนใหญ่ นับถือและศรัทธา ซึ่งมีอิทธิพลและบทบาทต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันท่ามกลางความเจริญในโลกทางวัตถุ โดยมีแนวคิดจากเทพเจ้าที่ข้าพเจ้านับถือและศรัทธาโดยส่วนตัว และนำมาเสนอในการสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมผสม ดังนี้

พระราหู

ภาพที่ 2.13 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า

ที่มา : พระราหู ถ่ายจากวัดศิระษะทอง จังหวัดนครปฐม

พระราหู เทพโพธิสัตว์ผู้คุ้มครองดวงชะตา โดยมีจุดประสงค์ในการบูชาเพื่อให้พระองค์คุ้มครองชีวิตและดวงชะตามีให้ตกต่ำ ลักษณะเป็นราหูอมจันทร์หรือพระอาทิตย์ตามตำนานในแง่โหราศาสตร์จัดเป็นธาตุลม (พายุ) หมายถึง โลก ความมืด หรือกาลเวลา ลักษณะที่สมบูรณ์ต้องมีศีรษะเป็นยักษ์ มีหางเป็นนาค มีความผูกพันกับพระอาทิตย์และพระจันทร์ที่เคยเป็นพี่น้องตามตำนานพระเคราะห์ชาติเวร จากตำนานฝ่ายพราหมณ์ พระราหูคือ 1 ใน 9 เทพพเคราะห์ พระราหูเกิดจากพระอิศวรป็นหัวผีโขมด 12 คน ชุบด้วยน้ำอมฤตห่อด้วยผ้าขาวมีกำลัง 12 มีพระเกตุ(9) หรือพญานาคเป็นบริวารซึ่งเป็นผู้ดูแลพระราหูและโลกมนุษย์ ได้แอบลักลอบเข้าไปดื่มน้ำอมฤต จึงถูกพระนารายณ์ขว้างจักรขาดเป็น 2 ท่อน แต่ไม่ตายเพราะดื่มน้ำอมฤตเข้าไป (จึงนำเคล็ดที่ว่าไม่ตายมาทำเครื่องรางพระราหูสำหรับแก้หุนดวงชะตามีให้ตกต่ำ) เมื่อพระนารายณ์คลายโทษะบังเกิดจิตเมตตาสงสารพระราหูอย่างจับใจ จึงให้โอกาสพระราหูจับพระอาทิตย์และพระจันทร์มาอมได้ เรียกว่า “สุริยคราส” กับ “จันทรคราส” ส่วนตำนานฝ่ายพุทธพระราหูคือพระโพธิสัตว์องค์หนึ่ง บุคคลโดยทั่วไปทุกระดับชั้นและทุก ๆ สาขาวิชาชีพ บูชาได้ โดยมีคาถาบูชา ดังนี้

“เอหิจักขุ นาพิเกลา สุริยะประภา จันทรประการาหุคาคา สัตตะรัตนะ สัมปัน โนมณีโชติ
ระโส ยะถา สุวันณะ รัชชะตะ สะมิททา อะหัง วันทาเม เมสะทา” การบูชา บาได้ทุกวันหรือวันพุธ
ตอนกลางวัน โดยมีเครื่องบวงสรวงเป็นของดำ (ทศพร จังพานิชย์กุล, ๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชา
แล้วชีวิตรุ่งเรือง, กรุงเทพฯ, หน้า197-198)

พระพิฆเนศวร์

ภาพที่ 2.14 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า

ที่มา : พระพิฆเนศวร์ ถ่ายจากเทวาลัยพระพิฆเนศวร์ลาดพร้าวซอย 31 กรุงเทพมหานคร

พระพิฆเนศวร์ เทพเจ้าแห่งความสำเร็จสมปรารถนา จุดประสงค์ในการบูชาเพื่อขอพร ด้านสติปัญญาและแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วง สัญลักษณ์แห่งธาตุ (ตามลักษณะความเจ้าปัญญาอันเป็นสภาวะแห่งนามธรรมหรือความรู้สึกลึกซึ้ง) ดำเนินความเป็นมาของพระพิฆเนศวร์ ในทวีปเอเชียบูชากันมาช้านานนับพันปีแล้ว พระพิฆเนศวร์, พระวิฆเนศวร, สิทธิบดี, คชมุข, เอกทนต์, ลัมภกรรณ, ลัมโพทร ฯลฯ ล้วนแต่เป็นพระนามของพระพิฆเนศวร์ทั้งสิ้นท่านเป็น 1 ใน 5 มหาเทพองค์สำคัญที่ได้รับการเคารพสักการะจากชาวฮินดูมาก ประกอบด้วย 1. พระศิวะ 2. พระนารายณ์ 3. พระพรหม 4. พระอุมา 5. พระพิฆเนศวร์ ดำเนินกล่าวว่า พระพิฆเนศวร์เป็นพระโอรสของพระศิวะกับพระศรีมหาอุมาเทวี ถูกขกข่องให้ผู้เขียนคัมภีร์มหาภารตะจากวาจาของพระฤษีवासและนับถือกันว่าเป็นเทพเจ้าแห่งการรจนาหนังสือคูงเดียวกับพระสร้สวดี มหาเทพพระพิฆเนศวร์มีกายเป็นมนุษย์ มีเศียรเป็นช้าง(หน้าช้างร่างทารก) อีกชื่อหนึ่งจึงเรียกว่า กษานนท์ มีงาข้างเดียว กายสีแดง สีขาว สีเหลือง ฯลฯ นุ่งห่มภูษาสีแดง มี 4 กร ถือบ่วงบาศ ขอสับช้าง และมีพาหนะบริวาร คือ หนู ชาวอินเดียเชื่อว่าหนูเป็นสัญลักษณ์ของความมิด พระพิฆเนศวร์ทรงชี้หนู หมายถึง ความมีชัยชนะของแสงอาทิตย์ที่ขจัดความมิดให้หมดสิ้นไป พระพิฆเนศวร์ เป็นเทพเจ้าผู้ทรงขจัดอุปสรรคทั้งปวงอาจกล่าวได้ว่า “เป็นเทพเจ้าแห่งจักรวาล” ซึ่งเทศกาลบูชาวันคณศจตุถี เดือน 10 ของทุกปี เครื่องบวงสรวง ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ รูปกำยาน ขนมโมทกะ ขนมลาคูปล ขนมัดม้แดงค้มขาว นมสด น้ำหวาน บุคคลทั่วไปทุกระดับชั้น นักเขียน ดารานักแสดง นาฏกร ช่างฝีมือ ศิลปินทุกแขนง นักธุรกิจ พ่อค้า และทุก ๆ สาขาวิชาชีพบูชาได้ โดยมีคาถาบูชา ดังนี้ “โอม ศรี คณ ศายะ นะมะ” (ทศพร จังพานิชย์กุล, ๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง, กรุงเทพฯ, หน้า 140-141)

พระนารายณ์

ภาพที่ 2.15 อิทธิพลที่ได้รับจากความเชื่อทางเทพเจ้า

ที่มา : เทวรูปหินอ่อนพระนารายณ์(วิษณุเทพ) ถ่ายจากภายในศาลข้างวัดสุทัศน์ กรุงเทพมหานคร

พระนารายณ์ จุดประสงค์ในการบูชาเพื่อขอพรให้ปกป้องคุ้มครองภัยและเป็นมหาปราบ ลักษณะแห่งธาตุ เป็นธาตุน้ำมหาสมุทร (ตามลักษณะแห่งวิมานสถิตและลักษณะของน้ำเปรียบเสมือนเครื่องชำระล้างความโสมนม คือความชั่วร้ายทั้งปวง) ดำเนินความเป็นมาแห่งพระนารายณ์ มหาเทพอวตาลปราบยุคเข็ญ คราวใดที่โลกเกิดทุกข์เกิดทุกข์เข็ญเดือนร้อน เทวดาฝ่ายธรรมะจะ อัญเชิญพระนารายณ์มาปราบพวกเทวดาอสูรหรือมนุษย์ที่ประพฤดิชั่วสร้างความเดือดร้อนให้โลก พระนารายณ์ทรงเทวานุภาพแก่กล้าเหนือเทพองค์ใดในสามโลก (เว้นไว้แต่ พระศิวะ พญาครุฑ เท่านั้น) ซึ่งพระนารายณ์มีหน้าที่ปราบปรามความชั่วร้ายทั้งสาม โลก(สวรรค์-โลกมนุษย์-บาดาล) หรือเทวโลก-มนุษย์โลก-โลกกัณฑ์นรก ให้บังเกิดความสงบสุข แม้โลกในยุคปัจจุบันเมื่อบังเกิด มิคสัญญีหรือวิกฤตร้ายแรง มนุษย์ก็จะเฝ้ารออศวินขี่ม้าขาวมากอบกู้ ทำนองเดียวกับพระนารายณ์ อวตาลลงมาปราบยุคเข็ญ ขณะเดียวกันทางโลกตะวันตกก็เฝ้ารอพระเมสสิอา (ที่มีนามพ้องกับ พระศรีอาริย์ของชาวพุทธ) อานิสงส์แห่งการนับถือพระนารายณ์ ศาสนาพราหมณ์เชื่อกันว่าผู้ที่ ศรัทธาในพระนารายณ์จะพ้นจากอำนาจพระยม (น่าจะหมายถึงพ้นจากนรก) โดยมีเทศกาลบูชา คือ เทศกาลทีปาวลี (Deepavali) เป็นเวลา 4 วัน 4 คืน ในช่วงปลายเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายนของ ทุกปี เครื่องบวงสรวงหรือของไหว้ จะมีดอกไม้ พวงมาลัย ของหอม มะพร้าว กลัย อ้อย นมสด ไบกะเพรา ผ้าแพรสสามสี บุคคลที่ควรบูชา ได้แก่ ผู้นำผู้บริหารองค์กร ข้าราชการทุกหมู่เหล่า และบุคคลทั่วไปที่ศรัทธา โดยมีคาถาที่บูชาว่าด้วย “โอม วิษณุ เวนะมะ” (ทศพร จังพานิชย์กุล, ๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง, กรุงเทพฯ, หน้า 77-78)

ยุคเก่าของเมืองนครศรีธรรมราชที่ทหารในสมัยก่อนใช้คิดตัวเพื่อคุ้มครองปกกันภัย และเป็นกำลังในการปราบปรามข้าศึกศัตรู ปัจจุบันมีการทำเครื่องรางพระนารายณ์ทรงครุฑประทับราหูซึ่งในทางโหราศาสตร์ ได้กล่าวถึง คำนานเทวดานพเคราะห์ได้รจนาให้ความหมายเชิงปรัชญา กล่าวว่พระราหูนั้นมีฤทธิ์มากเป็นอมตะ ไม่มีวันตาย แต่ต้องพ่ายแพ้ และเกรงกลัวต่ออำนาจแห่งองค์เทพพระนารายณ์ผู้ทรงใช้จักรตัดคอกของพระราหูจนขาดสองท่อน ดังนั้นอสูรเทพพระราหูจึงเกรงกลัวอำนาจแห่งพระนารายณ์ ตำราโหราศาสตร์ได้กล่าวอีกว่าพระราหูมีอิทธิพลต่อดวงชะตาชีวิตของมนุษย์ทุกคน ราหูมีทั้งให้คุณและโทษ หากราหูให้คุณอาจทำให้บุคคลนั้นร่ำรวยเงินทองมีอำนาจและเป็นใหญ่ หากราหูให้โทษหรือไม่ถูกโฉลกกับดวงชะตาแล้ว อาจประสบพบกับความลำบากยากเข็ญ ประสบปัญหาต่าง ๆ อย่างคาดไม่ถึง แม้กระทั่งชีวิตและราหูนี้ให้คุณให้โทษเร็วและแรง ฉับพลันทันทีดวงชะตาชีวิตของคนนี้ราหูไม่พินเพราะว่าราหูจะ โจรเปลี่ยนราศีทุกปีครึ่ง ดังนั้นทุกรอบเวลาดังกล่าวราหูจะส่งผลดีผลร้ายกับบุคคลผู้เกิดในลัคนาราศีตามแต่จะ โจรอยู่ในช่วงใด (ทศพร จังพานิชย์กุล, ๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง, กรุงเทพฯ, หน้า 199-200)

พระนารายณ์ทรงครุฑประทับพระราหู จึงมีเหตุที่มาต้องตรงตามคัมภีร์กาลจักรศาสตร์ เพื่อสยบอำนาจร้ายของพระราหูให้มากระทบแก่ดวงชะตาชีวิตอ่อนหนักเป็นเบาบรรเทาโทษร้ายตามหลักของโหราศาสตร์ หากบุคคลนั้น ประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมตามหลักแห่งพุทธศาสนาแล้ว อำนาจร้ายใดใดก็มีอาจมากล้ำกราย ความดีที่ทำ กุศลที่สร้าง ก็จะเป็นเกราะกำบังและยังช่วยส่งเสริมเกื้อหนุนให้ดวงชะตาชีวิต มีกำลังกล้าแข็งยิ่งขึ้นและสามารถผ่านพ้นอุปสรรคทั้งปวงได้ดี พระเสาร์ดาวใหญ่ในจักรราศี ผู้เป็นประธานแห่งฝ่ายบาปพระเคราะห์มีอำนาจผลร้ายกำลังรุนแรงยิ่งใหญ่ ครองราศีใดจะให้คุณให้โทษถึงสองปีครึ่ง ซึ่งบุคคลทั่วไป เช่น ผู้นำ ผู้บริหาร ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ บุคคลทำงานด้านป้องกันและปราบปราม ธุรกิจที่มีการประมูลแข่งขัน ธุรกิจการบิน ธุรกิจข้ามชาติควรมีไว้เพื่อบูชาโดยมีเครื่องบวงสรวง ดอกดาวเรือง บายศรี ผลไม้ ถั่ว งา ข้าวสาร น้ำเปล่า และจตุรูป 5 ดอก ซึ่งมีคาถาบูชาคือ

“โอม พระนารายณ์ ราชะอุปาทะวะตายะ จัตตุครุฑะ พาหะ นายะ หะระดี ทิสะชิตายะ อาคัจจะตุ ภูณชะตุ จิปปายะ วิปะยะตุ สวาหะ สัพพะ อุปาทะวะ วินาสายะ สัพพะ อันตรายะ วินาสายะ สุขวัฑฒะโกโหตุ อายุ วัฒนะ สุขะ พลัง อัมหากัง รักชะตุ สวาหะ สวาหาย” (ทศพร จังพานิชย์กุล, ๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง, กรุงเทพฯ, หน้า 74-75)

2.3 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปิน

อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปิน ได้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผลงานทางศิลปะ เพราะอิทธิพลเหล่านั้นเป็นตัวหลักที่จะส่งผลให้เกิดแนวความคิดและรูปลักษณะของผลงานสร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งอิทธิพลที่ข้าพเจ้าได้รับ และมีผลต่อการนำมาสร้างสรรค์ผลงานมีด้วยกันหลายด้าน ทั้งที่ได้รับจากประสบการณ์ตรง จากธรรมชาติ และภาคเอกสารเป็นข้อมูลและแรงบันดาลใจหลักที่ก่อให้เกิดความคิด รูปแบบ และเทคนิค ซึ่งทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้นำเสนอเรื่องราวของรูปลักษณะความเชื่อและความศรัทธา เรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งสืบทอดกันมายาวนาน ผลงานของข้าพเจ้าจะเน้นให้เห็นถึงบรรยากาศ ความสวยงามของสีสัน ความศรัทธา ที่ถ่ายทอดผ่านพลังของเส้นสี มีการใช้ลักษณะรูปทรงของเทวรูปหรือเทพเจ้าเป็นตัวหลัก ในผลงานประกอบไปด้วยการใช้เทคนิคปะติดจากเศษวัสดุต่าง ๆ ลวดลายพื้นผิวของผ้า กระดาษ ทองเหลือง และการทำพื้นผิวผ่านกระบวนการทางต้นแบบภาพพิมพ์เศษวัสดุ (Collograph) เพื่อนำเสนอให้เห็นความงามในบรรยากาศของพลังความเชื่อ ความศรัทธาชัดเจนมากขึ้น เรื่องราวเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการทำผลงานสร้างสรรค์วิถยานิพนธ์ศิลปะชุดนี้

นอกเหนือจากข้อมูลข้างต้นแล้ว ส่วนหนึ่งก็ยังคงได้รับจากหลักความรู้ทางด้านวิชาการและการเรียนรู้จากผลงานของศิลปินในแนวต่างๆ เช่นกัน ผลงานของข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลมาจากผลงานของศิลปินชาวไทยและต่างชาติมาประกอบด้วย โดยเนื้อหาสาระข้าพเจ้าได้นำรูปแบบและเทคนิคบางอย่างจากผลงานของศิลปินที่ข้าพเจ้าศึกษา และมาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะเฉพาะตัว (Individual) โดยนำภาพเกี่ยวกับเทพเจ้าหรือเทวรูปมาเป็นสื่อผสมผสานกับจินตนาการในความรู้สึกของข้าพเจ้าเอง โดยการใช้รูปทรงเหมือนจริง (Realistic) จากเทพเจ้าหรือเทวรูปนำมาคลี่คลาย เพิ่ม ลด คัดทอน และนำส่วนประกอบทางศิลปะมาใช้ในงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าในลักษณะมุมมองใหม่แบบกึ่งเหมือนจริง (Semi-Abstract) ซึ่งลักษณะของผลงานมีรูปแบบในแนวทางการสร้างสรรค์ศิลปะแบบจิตรกรรมผสม (Mixed Technique) ซึ่งศิลปินที่ข้าพเจ้าประทับใจและได้รับอิทธิพลเพื่อเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ มีดังนี้

2.3.1 อลงกรณ์ หล่อวัฒนา

ภาพที่ 2.17 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ

ชื่อภาพ : สุริยเทพ, 2534
 ขนาด : 113 x 144 cm.
 เทคนิค : Acrylic on Canvas

ภาพที่ 2.18 อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ

ชื่อภาพ : สุริยเทพ, 2532
 ขนาด : 100 x 120 cm.
 เทคนิค : Acrylic on Canvas

ประวัติศิลปิน

อลงกรณ์ หล่อวัฒนา เกิดเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2507 ชาวจังหวัดน่าน จบการศึกษาทางด้านจิตรกรรม กาลาบาวัน ประเทศอินเดีย แนวการทำงานทางด้านศิลปะแบบไทยประเพณี โดยมีได้คัดลอกจากอดีต แต่มาจากรู้สึก อารมณ์ความเป็นไทย ผ่านการสร้างสรรค์ใหม่ในลักษณะเฉพาะตน จากเอกลักษณ์และแนวการทำงานมีการขับเคลื่อนของศิลปะแบบไทยประเพณี ผลงานของเขายึดเอาความเชื่อ ความศรัทธาในพุทธศาสนาเป็นแนวคิดแล้วคลี่คลาย และพัฒนาให้มีความหลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 20 ปี การได้สัมผัสประสบการณ์ใหม่ในต่างแดน ทุกครั้งจะตอบย้ำให้ความคิดเดิมสะท้อนกลับมาให้ตระหนักถึงคุณค่าของงานศิลปะไทยส่วนใหญ่ แล้วมักจะทำงานเน้นในเรื่องของสัญลักษณ์ เทคนิคในงาน วิธีการใช้สีอะครายลิกพัฒนาด้วยการสร้างพื้นผิวที่พื้นหลัง (Background) แล้วจึงเน้นให้เกิดรูปทรงขึ้น (Forms) ลงน้ำหนักเทาแล้วค่อยเติมน้ำหนักอ่อนหรือสว่างแล้วใช้น้ำหนักเข้มเพิ่มทีหลัง จึงเป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 มิติ และ 3 มิติ เข้าด้วยกันอย่างอิสระ งานที่ใช้ก็จะแตกต่างกันออกไป เช่น “มรรคมืองค์ 8” จะแสดงสัญลักษณ์ของนัยยะทางศาสนาที่สังคตงามเป็นเอกภาพ ส่วนผลงานศิลปะชุด “เกิด แก่ เจ็บ ตาย” ใช้ศิลปะของแนวประเพณีใหม่ผสมผสานกับการสร้างมิติ วรรณะของสีจะแตกต่างกันตามวาระของชีวิต การเกิดเจ็บด้วยสีสะอาดสว่าง วรรณะสีอ่อนค่าของสีแปรไปตามวาระสุดท้ายคือความตาย ซึ่งจะมีสีดำครอบงำ และตัวอย่างงาน “ต้นโพธิ์” เน้นสีทองปลั่งสดประกาย จะเน้นสีแดง ขาว น้ำตาล ให้คู่สวดสะพรั่งละลานตา เกิดจังหวะประคองการขับลำนำคิดกาล (อลงกรณ์ หล่อวัฒนา, นิทรรศการศิลปะกรรม ชุด อุปมาอุปมัย, กรุงเทพฯ, หน้า 4-7)

ข้าพเจ้าจึงมีความสนใจเกี่ยวกับงานทางด้านความเชื่อ และความศรัทธา เป็นแนวคิดหลักอิทธิพลในบางส่วนของข้าพเจ้าได้รับจากงานของศิลปินท่านนี้ คือเรื่องราวของการใช้สีในงานที่เป็นเอกภาพ มีการสร้างบรรยายของผลงานให้มีตั้งแต่สว่างแล้วค่อย ๆ เพิ่มความเข้มของน้ำหนักสีให้ครอบคลุมทั่วทั้งผลงานและผสมผสานด้วยการหาวัสดุมาสร้างพื้นหลังของภาพได้เป็นอย่างดี

2.3.2 ศาสตราจารย์เคชา วราษุณ

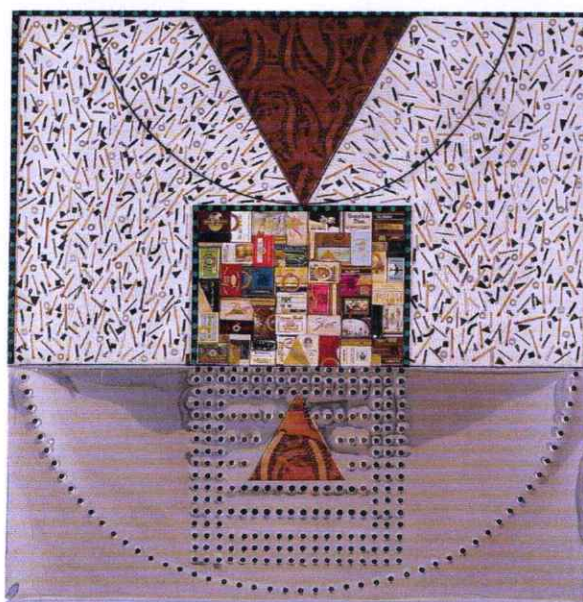

ภาพที่ 2.19 อทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ

ชื่อภาพ : ของสะสมหมายเลข 3, 2538

ขนาด : 79 x 90 cm.

เทคนิค : Mixed Media

ภาพที่ 2.20 อทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ

ชื่อภาพ : ของสะสมหมายเลข 5, 2538

ขนาด : 100 x 98 cm.

เทคนิค : Mixed Media

ประวัติศิลปิน

ศาสตราจารย์เดชา วราชน ศิลปินชั้นเยี่ยมและศิลปินแห่งชาติ จบจากโรงเรียนเพาะช่าง จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จากการทำงานที่ผ่านมาในระยะเริ่มแรกของการทำงานภาพพิมพ์ ศิลปินได้ค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์งานจากการทดลองเพื่อหาแนวความคิดรูปแบบและเทคนิคในการสร้างงานศิลปะโดยการทดลองทางเทคนิคนำความคิด และบางครั้งก็ใช้ความคิดนำเทคนิคสลับกันไป จะมีการวิเคราะห์นำมาเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดแนวความคิดและรูปแบบใหม่ ๆ ในการทำงานศิลปะ โดยรูปทรงที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) และรูปทรงอินทรีย์ (Organic Form) การทำงานจะใช้รูปทรงทั้งสองเป็นหลักในการแสดงออก ทำให้มองเห็นถึงแนวความคิดที่เกิดขึ้นจากความ เป็นวัตถุกับจิตวิญญาณที่เข้ามากระทบกับอารมณ์ความรู้สึกของศิลปิน โดยการทำงานสื่อผสมซึ่งเป็นผลงานที่ใช้วัสดุต่างๆ ในการแสดงออกจึงมีลักษณะแนวจิตรกรรมเป็นสื่อผสม (Mixed Media Painting) เดิมศิลปินได้เริ่มทำมาตั้งแต่สมัยเริ่มทำงานภาพพิมพ์ใหม่ ๆ ในปี พ.ศ. 2512 ควบคู่กันกับการทำงานภาพพิมพ์ เนื้อหาและแนวความคิดที่มีอยู่ในงานสื่อผสม จึงเป็นการผสมผสานกันเป็นการใช้วัสดุจาก โลหะที่ใช้ทำแม่พิมพ์ที่ไม่ใช้แล้วนำจัดสรรใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับการแสดงออกในแนวสื่อผสม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จึงได้เริ่มทำงานสื่อผสมอย่างจริงจังจนถึงปัจจุบัน โดยใช้แนวความคิดที่ต่อเนื่องจากการทำงานภาพพิมพ์ที่เริ่มจากการใช้รูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอินทรีย์ที่มีการวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหาการทำงานมาโดยตลอด การที่ศิลปินเกิดและเติบโตใน กรุงเทพฯ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิต จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันทั้งทางตรงทางอ้อมทำให้เกิดความบังคาลใจในการนำเสนอมาเป็นแนวคิดในการสร้างงานศิลปะ โดยตลอดระยะเวลาของการทำงานศิลปะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2511-2545 ศิลปินได้สร้างสรรค์งานศิลปะในแนวมานุษรมาโดยตลอดด้วยความเชื่อมั่น จึงได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสื่อตามสภาพของสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของศิลปินซึ่งเห็นได้จากผลงานนามธรรมในศิลปะสื่อผสมชุด ของสะสมหรือวัสดุกับการระลึกถึง พ.ศ. 2538 - 2541 การทำงานสื่อผสมในช่วงนี้ จะเป็นการใช้วิธีการศิลปะ (Collage) ของวัสดุต่าง ๆ เช่น ไม้ กระดาษ กลองไม้ขีด ก้านไม้ขีด หน้าปัดนาฬิกาเก่า แสตมป์เก่า เป็นต้น ซึ่งวัสดุต่างๆ เหล่านี้เป็นของสะสม ที่ได้รับการถ่ายทอดออกมา จึงมีผลทางจิตใจในการระลึกถึงอดีตที่ผ่านมา ระลึกถึงผู้ให้และความ มีคุณค่าทางจิตใจของศิลปิน ซึ่งการศิลปะวัสดุต่าง ๆ มีเรื่องราวอยู่บนวัสดุสะสมเหล่านั้น (เดชา วราชน, **นิทรรศการศิลปกรรมย้อนหลัง**, กรุงเทพฯ, หน้า 7-21)

ในส่วนของเทคนิค และวิธีการสร้างพื้นผิวในผลงานสร้างสรรค์วิธานิพนธ์ศิลปะชุดนี้ ข้าพเจ้าได้รับอิทธิมาจากผลงานของ ศาสตราจารย์เดชา วราชน ซึ่งมีกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีความเป็นต้นแบบและมีลักษณะเฉพาะตัวที่สมบูรณ์

2.3.3 ศิลปะทังกา

ภาพที่ 2.21 อธิธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ

ที่มา : Mahottama Heruka and Krodheshvari (detail showing vajra and bell, cat. 147) TIBET,
1700s-1800s

ภาพที่ 2.22 อธิธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปะ

ที่มา : Mandala of Durga with the Eight Mothers(Ashtamatrikas) NEPAL, c1500s
Pigment on cloths, 199.9 x 162.8 cm Asian Art Museum, San Francisco
Gift of Ms Margaret Polak B87D22

ประวัติของภาพทังกา

ภาพทังกา (thangka) หรืองานจิตรกรรมของศาสนา ที่ชื่อเสียงของทิเบต คือศิลปะที่ถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของวัฒนธรรมทิเบต ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของพุทธศาสนานิกายวัชรญาณ (Vajrayana Buddhism) อันเป็นศาสนาหลักที่ได้รับความนิยมนับถือศรัทธา และอยู่เคียงคู่กับชาวทิเบตมาเป็นเวลายาวนานหลายศตวรรษ ภาพทังกามักใช้ประดับเพื่อการสักการบูชาตามพุทธสถานหรือแท่นบูชาภายในบ้านเรือนของชาวทิเบต โดยแขวนไว้ที่ผนังมีลักษณะปรากฏคือ เป็นภาพเขียนสีบนผืนผ้าชนิดต่าง ๆ ที่นิยมใช้กันมักเป็นผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน หรือผ้าต่วน และยังมีแบบที่ทำขึ้นด้วยวิธีปักกลดลงบนผ้า หรือเย็บผ้าไหมชิ้นเล็ก ๆ สีสดต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นภาพซึ่งบอกเรื่องราวและความเชื่อในพุทธศาสนาพุทธ

ในปัจจุบันความนิยมศิลปะภาพทังกานั้น แพร่หลายไปทั่วโลกผ่านกลุ่มนักสะสมศิลปะและนักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่ชื่นชมในศิลปะแบบทิเบต กับมีความพยายามอย่างจริงจังในการอนุรักษ์ศิลปะแขนงนี้ภายในชุมชนทิเบตที่ธรรมศาลา ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศอินเดีย และทั้งการสนับสนุนในประเทศทิเบตเอง ส่งผลให้ศิลปะการวาดภาพทังกายังคงได้รับการถ่ายทอดขนบการสร้างสรรคจากรุ่นสู่รุ่นอย่างไม่ขาดช่วงและมีการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่ ๆ ที่มีทั้งแบบอนุรักษ์และแบบประยุกต์ให้ทันสมัยออกมาอย่างต่อเนื่อง

ในภาษาทิเบต คำว่า “ทัง”(thang) หมายถึง “การคลี่ออก”(unfolding) หรือ “การจัดแสดง”(displaying) คำว่า “ตัน” (than) หมายถึง “แบน” และคำว่า “กา” (ka) มีความหมายว่า “ภาพวาด” ดังนั้น คำว่าทังกาจึงแปลความได้ว่า “ภาพเขียนสีหรือภาพปักบนผ้า ที่ใช้แขวนผนัง” นั่นเอง

ในทางประวัติศาสตร์ ประเทศจีนและทิเบตได้รับอิทธิพลของศิลปะจากผลงานจิตรกรรมของชาวเนปาล ซึ่งนิยมวาดภาพมันดาลา (mandala) และเทพเจ้าต่าง ๆ ของศาสนาฮินดูและพุทธศาสนานิกายมหายาน ส่วนทางศาสนานั้นประเทศอินเดียผ่านทางเนปาลอีกด้วยราวคริสต์ศตวรรษที่ 7 ในรัชสมัยของพระเจ้าซองสันกัมโป (Songsan Gampo) มีการรวบรวมอำนาจทางการปกครองในระบบรวมศูนย์ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของประวัติศาสตร์ทิเบต พระเจ้าซองสันกัมโปได้เชื่อมสายสัมพันธ์ทางการเมืองของพระองค์กับประเทศมหาอำนาจที่แวดล้อมทิเบตอยู่ด้วย การอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงชิซุน (Chizun) จากเนปาล และเจ้าหญิงเหวินเซ็ง (Wencheng) ราชินีกุลราชวงศ์ถังของจีน การอภิเษกสมรสยังได้สร้างสายสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจการค้า วัฒนธรรม และศาสนา

ครั้งนั้น เจ้าหญิงคู่อภิเษกทั้งสองพระองค์ได้มายังทิเบตพร้อมๆ กับพระคัมภีร์พุทธศาสนาจำนวนมาก และยังได้นำเอาเทคโนโลยีทางสถาปัตยกรรม หลักการบัญญัติข้อกฎหมาย คำรับคำรทาง การแพทย์และช่างฝีมือที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้ก่อให้เกิดการพัฒนาขนาดใหญ่ของสังคมและวัฒนธรรมทิเบต ในช่วงเวลาต่อมา การเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนาแบบทิเบตและวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากพุทธศาสนาแบบทิเบตที่กลายมาเอกลักษณ์ประจำชาติมาจนถึงปัจจุบัน

ณ ช่วงเวลานั้น การวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังและการสร้างพระพุทธรูปโลหะจะไม่พอเพียงต่อความต้องการของพุทธศาสนิกชนทั้งชาวทิเบตและเนปาลอีกต่อไป ถึงแม้จะมีการคัดลอกพระคัมภีร์และสร้างรูปเคารพเพื่อการสักการบูชาขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของบรรดาพุทธศาสนสถานแห่งใหม่ ๆ ที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ศิลปินชาวเนปาลจึงเริ่มมองเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น พวกเขายังมีความต้องการมากขึ้นในเรื่องของการใช้สอยต่าง ๆ เช่น รูปเคารพที่สามารถนำติดตัวไปด้วยยามที่ต้องเดินทางไปยังที่ต่างๆ ได้อย่างสะดวกสบายและมีน้ำหนักเบาสามารถนำไปแขวนหรือเก็บรักษาได้ง่าย และหากต้องจัดแสดงเผยแพร่ก็สามารถจัดการได้ง่ายและรวดเร็ว

งานจิตรกรรมทั้งกา หรือการเขียนสีบนผืนผ้า นั้น สามารถตอบ โจทย์ความต้องการที่กล่าวมาได้ครบถ้วน ภาพทั้งกาจึงเริ่มได้รับความนิยม และแพร่หลายไปในวงกว้างอย่างรวดเร็ว ทั้งในกลุ่มของพระภิกษุนักบวช บรรดาพ่อค้าที่ต้องเดินทางไปค้าขายยังเมืองต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งนิยมนำภาพทั้งกาติดตัวไปเพื่อความเป็นสิริมงคลในระหว่างเดินทาง ช่างฝีมือและศิลปะแบบเนปาลยังคงมีอิทธิพลในวงการศิลปะและการสร้างรูปเคารพในทิเบตอย่างสูง แม้ในช่วงเวลาที่ทิเบตอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของประเทศจีนในคริสต์ศตวรรษที่ 13 ก็ตาม

ภาพทั้งกา เป็นการประยุกต์รูปแบบศิลปะ และกระบวนการวิธีการสร้างสรรค์รูปแบบศิลปะต่างๆ อาทิ การวาดภาพเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับตกแต่งต่าง ๆ ตามแบบวัฒนธรรมตันตริก (Tantric cult) ของอินเดีย การวาดภาพตัวแบบ (figures) หรือตัวบุคคลตามรูปแบบศิลปะเนปาล และนำรูปแบบการวาดฉาก หรือพื้นหลังของภาพตามแบบศิลปะ และจิตรกรรมของชาวแคชเมียร์ ภาพทั้งกา จึงเป็นงานรวมของการผสมผสานลักษณะเด่นของศิลปะหลากหลายรูปแบบเข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว จนพัฒนาเป็นลักษณะเฉพาะตัวขึ้นในสมัยต่อมา

เนื้อหาเรื่องราวที่นิยมนำมาเขียนเป็นภาพทั้งกานั้นมีหลากหลาย ทั้งเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ อุดมคติประวัติ หลักคำสอนทางศาสนา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคมท้องถิ่นของชาวทิเบต เรื่องเล่าหรือนิทานปรัมปรา เรื่องลึกลับ รูปภาพของเทพเจ้าต่าง ๆ ภาพพระพุทธรเจ้า เรื่องราวชาดก หรือพระพุทธรประวัติ นอกจากนี้ยังมีภาพของพระโพธิสัตว์ที่มีความสำคัญในพุทธศาสนาหายาน เช่น พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ หรือพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ อีกด้วย เรื่องราวต่าง ๆ ที่นิยมนำมาเขียนเป็นภาพทั้งกาดังที่กล่าวมา ยังนำไปสู่ประเด็นการเมือง เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ ศาสนา ชีวิตทางสังคม วรรณกรรม และศิลปะ ดาราศาสตร์แบบทิเบต ศาสตร์การแพทย์ เทววิทยาและเป้าหมายด้านอื่นๆ อีกหลากหลายประการ โครงสร้างหลักที่พบได้ทั่วไปของภาพทั้งกา คือความละเอียดประณีต ความสมดุล การใช้สีสันสดใส และการตัดเส้นขอบของตัวภาพ

แม้จะนำเสนอเรื่องราวที่หลากหลายดังที่กล่าวมา แต่ประเด็นที่สำคัญที่เป็นหลักของภาพทั้งกาที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธรศาสนา และศิลปินมักจะยึดถือระเบียบวิธีการวาดที่สืบทอดมาแต่โบราณจากรุ่นสู่รุ่น การพรรณนาถึงความศักดิ์สิทธิ์และสูงส่งของทวยเทพและพระพุทธรเจ้า

แต่ในปัจจุบัน การกำหนดราคาค่างวดของภาพทั้งกา กลายเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นขึ้นมา เป็นด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ แม้ว่าในทิเบตสมัยโบราณนั้นศิลปินจะได้รับเงินจ้างรางวัลจากผู้ปฏิบัติธรรมที่เรียกร้องให้วาดภาพด้วยสิ่งของ ทรัพย์สิน ตามแต่ที่เขาจะสามารถมอบให้ได้ตามความเหมาะสมเท่านั้น ศิลปินมักจะชื่นชมยินดีในความสำเร็จและความสมบูรณ์ของผลงานที่พวกเขาสร้างขึ้นยิ่งกว่าราคาค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงินที่สูง ๆ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นนี้อาจจะเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ที่โหมซัดทาบทับถมค่าอันสูงส่งที่เคยมีในอดีตอันเป็นเรื่องธรรมดาของ “ธรรม” ที่ดำเนินไป หรืออาจจะเป็น “ความเสื่อมถอย” ทางจิตวิญญาณอย่างที่หลายคนเริ่มรู้สึกวิตกกังวลได้ (อันธิดา ทศกร, นิตยสารไฟน์อาร์ต, กรุงเทพฯ, หน้า 39-42)

2.4 แนวความคิดสร้างสรรค์

พลังเร้นลับที่เหนือความคาดหมายของมนุษย์ บันดาลอุปสรรค หรือบันดาลความสำเร็จ สมปรารถนาพลังอำนาจที่มนุษย์ทั้งหลายพึงปรารถนาครอบครองและเข้าถึงเพื่อบรรลุความสำเร็จสูงสุดในชีวิตของตน พลังแห่งความยิ่งใหญ่ที่จะนำพาความรู้ ความสุข ความสมบูรณ์อันสูงสุดที่เทวรูปหรือเทพเจ้าผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจลี้ลับแห่งจักรวาล ผู้ควบคุมกลไกแห่งอุปสรรค ความสำเร็จ แก่ผู้นับถือ แม้แต่เทวรูปหรือเทพเจ้าปรารถนาหยิบนั่นให้ผู้ใดผู้นั้นยอมเป็นคนเหนือคน ย่อมเป็นผู้ทำการทุกอย่างสำเร็จคั่งใจปรารถนา คุณคั่งว่าเทวามาเนรมิต

ข้าพเจ้าต้องการสื่อให้เห็นถึง พลังแห่งความเชื่อความศรัทธาจึงนำรูปทรงของเทวรูปหรือเทพเจ้า อันเป็นสัญลักษณ์ที่แทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีพลังอำนาจ ช่วยขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย ทุกข์ภัย สิ่งอัปมงคล หรือบันดาลโชคลาภ ความสุข ความเจริญแก่ชีวิตประสานกับอักขระเลขยันต์คาถา ซึ่งมีความหมายอันเป็นสิริมงคลมาสร้างสรรค์เพื่อแสดงถึงความเชื่อความศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่ออำนาจลี้ลับมาสร้างเสริมกำลังใจเพื่อประกอบชีวิตให้ดำเนินต่อไปอย่างมีความหวัง

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการสร้างสรรค์

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ในเทคนิคจิตรกรรมผสม (Mixed Technique) เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าตามแนวทวนิยม หรือความเชื่อของพราหมณ์ที่มีความศรัทธาต่อเทพเจ้า นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้ได้มา ซึ่งแนวคิดที่ชัดเจนผ่านขั้นตอนการสร้างแบบร่าง และคัดเลือกแบบที่ดีที่สุด เหมาะสมลงตัวที่สุด ที่สนับสนุนและขบขันแนวคิดให้เห็นเด่นชัด รวมไปถึงเข้ากันได้กับเทคนิคในการนำเสนอผลงาน

3.2 การทำผลงานภาพร่าง

หลังจากได้ข้อมูลที่ชัดเจนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะนำมาสู่ขั้นตอนการทำภาพร่าง (Sketch) ก่อนที่จะไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานจริงต่อไป โดยมีรายละเอียดขั้นตอนดังต่อไปนี้

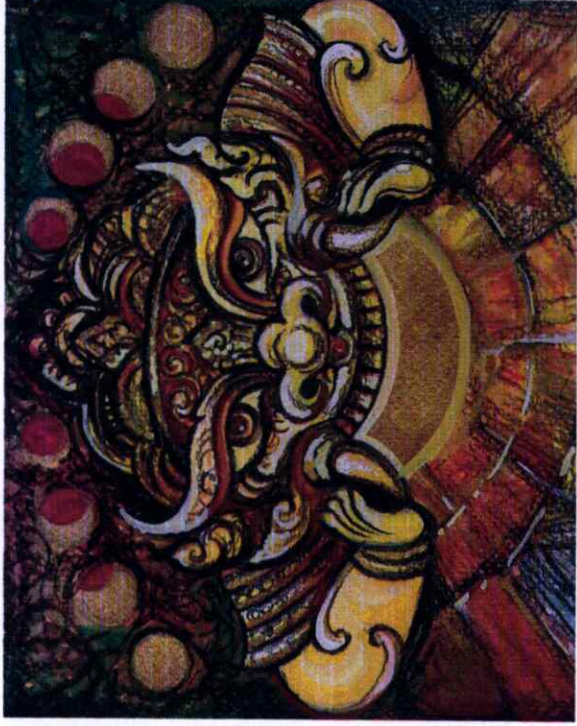
- วาดโครงสร้างเป็นผลงานแบบคร่าว ๆ ก่อน โดยใช้กระบวนการจัดองค์ประกอบศิลป์ (Composition) มาใช้และนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล มาจัดวางภายในผลงาน โดยขั้นตอนของการทำภาพร่างนี้ จะใช้ดินสอในการร่างบนกระดาษ ซึ่งหลังจากได้ภาพร่างขั้นที่ 1 ก็จะเริ่มทำภาพร่างขั้นที่ 2 เพื่อเป็นการพัฒนาปรับเปลี่ยนแก้ไขให้ภาพร่างนั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของการจัดองค์ประกอบและความรู้สึกที่จะแสดงออกภายในผลงาน ซึ่งขั้นตอนนี้จะสร้างสรรค์ผลงานภาพร่างประมาณ 3-4 ชั้น ต่อผลงานจริงหนึ่งชั้น

- ภายหลังจากได้ภาพร่างที่เป็นดินสอแล้ว ก็จะนำไปสู่ขั้นตอนการลงสี ขั้นตอนนี้จะเป็นการวางน้ำหนักสีของผลงาน โดยการเลือกโทนสีโดยรวมของผลงานว่าไปสู่อทิศทางใด และใช้สีเหล่านั้นแทนค่าความหมายอะไรบ้าง ภายในผลงานแต่ละชั้น และภาพร่างบางชั้นก็ได้ปรับแต่งในคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Photoshop เพื่อความสะดวกและความรวดเร็ว

- พอผลงานเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็นำไปสู่การนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นการขอคำชี้แนะและตรวจภาพร่างก่อนที่จะไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานจริง

ผลงานภาพร่าง

ภาพร่างชุดที่ 1

ภาพที่ 3.1 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 3.2 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 3.3 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 3.4 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชิ้นที่ 1

ภาพร่างชุดที่ 1

ภาพร่างชุดที่ 1 มีจำนวนทั้งหมด 4 ชิ้น โดยนำรูปทรงของพระราหูมาเป็นสื่อลักษณะของภาพร่างในงานชุดนี้ ซึ่งแต่ละชิ้นจะ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่โดยรวมแล้วข้าพเจ้าจะเน้นในเรื่องบรรยากาศของสีสันทันให้ดูแล้วรู้สึกถึงเรื่องราวของความขลัง บ่งบอกถึงความมืด โดยให้พระราหูเป็นเทพนพเคราะห์ที่มากับความมืด ภาพร่างแต่ละชิ้นจะมีสีออกมาในโทนสีส้ม เหลือง แดง ม่วง แล้วคลุมด้วยน้ำหนักของสีดำ ซึ่งเป็นสีสันทันที่ข้าพเจ้าได้จินตนาการเติมแต่งให้เป็นไปตามความรู้สึกบรรยากาศของงานในแบบส่วนตัว และยังมีอักขระเลขยันต์เป็นตัวสร้างพื้นผิวบริเวณนอก ซึ่งในภาพร่างทั้ง 4 ชิ้น ถูกเปลี่ยนแปลงเฉพาะวรรณะของสีเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงได้หยิบเอาภาพร่างรูปที่ 1 นำมาขยายเป็นผลงานจริง ซึ่งโดยรวมแล้วมีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของสีและการจัดวางทำให้ดูมีพลังน่าเกรงขามที่แฝงไว้ด้วยความเชื่อ ความศรัทธาที่ลงตัวและชัดเจน

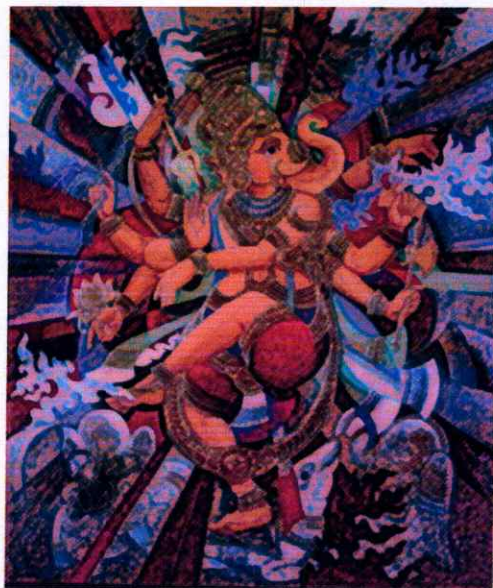
ภาพร่างชุดที่ 2

ภาพที่ 3.5 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 3.6 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 3.7 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชิ้นที่ 2

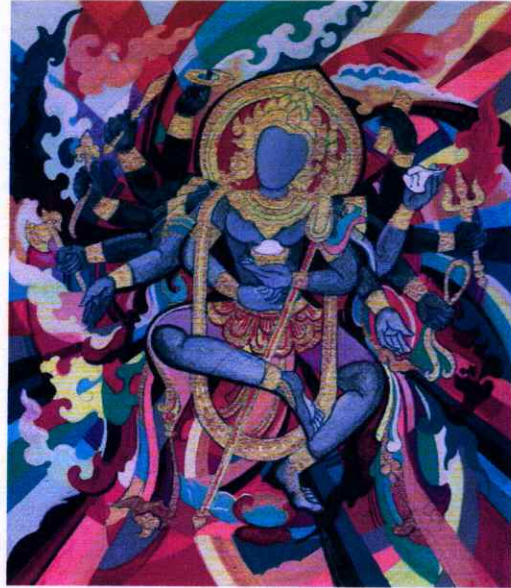

ภาพที่ 3.8 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชิ้นที่ 2

ภาพร่างชุดที่ 2

ภาพร่างชุดที่ 2 มีจำนวนทั้งหมด 4 ชั้น ข้าพเจ้าได้ใช้ลีลาทำทางรูปร่างของพระพิฆเนศวร์ เป็นตัวหลักสำคัญมาเป็นสื่อลักษณะของภาพร่างในงานชุดนี้ แต่ละชั้นจะ ไม่มีความแตกต่างกันมาก แต่โดยรวมแล้วข้าพเจ้าจะเน้นในเรื่องบรรยากาศของสีอันให้ดูแล้วรู้สึกถึงเรื่องราวของถึงความขลัง โดยผ่านวรรณะของสีที่ร้อน และที่มีความสว่าง ในภาพร่างที่ 1 และ 3 ส่วนภาพร่างที่ 2 และ 4 เป็นบรรยากาศที่คลุมด้วยสีคำซึ่งภาพร่างแต่ละชั้นจะมีสีที่คลุมด้วยน้ำหมึกดำ ซึ่งเป็นสีอันที่ข้าพเจ้า ได้จินตนาการเติมแต่งให้เป็นไปตามความรู้สึกบรรยากาศของงานในแบบส่วนตัว และยังมีอักขระ เลขยันต์เป็นตัวสร้างพื้นผิวบริเวณนอก ซึ่งในภาพร่างทั้ง 4 ชั้น ถูกเปลี่ยนแปลงเฉพาะวรรณะของสี เท่านั้น ข้าพเจ้าจึงได้หยิบเอาภาพร่างรูปที่ 1 นำมาขยายเป็นผลงานจริง ซึ่งภาพร่างดังกล่าวโดยรวมแล้วมีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของสีที่ลงตัวและชัดเจน

ภาพร่างชุดที่ 3

ภาพที่ 3.9 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 3.10 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 3.11 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 3.12 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชิ้นที่ 3

ภาพร่างชุดที่ 3

ภาพร่างชุดที่ 3 มีจำนวนทั้งหมด 4 ชิ้น ข้าพเจ้าได้ใช้ลีลาท่าทางรูปร่างของพระนารายณ์เป็นตัวหลักสำคัญมาเป็นสื่อลักษณะของภาพร่างในงานชุดนี้ แต่ละชิ้นจะไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก แต่โดยรวมแล้วข้าพเจ้าจะเน้นในเรื่องบรรยากาศของสี สัน คุณแล้วให้รู้สึกถึงเรื่องราวของความขลัง โดยผ่านวรรณะของสีร้อนที่มีความสว่าง ในภาพร่างที่ 1-4 ซึ่งภาพร่างแต่ละชิ้นจะมีสีที่คลุมด้วย น้ำหนักดำ ซึ่งเป็นสีสันที่ข้าพเจ้าได้จินตนาการเติมแต่งให้ เป็นไปตามความรู้สึกบรรยากาศของงาน ในแบบส่วนตัว และยังมีอักษรเลขยันต์เป็นตัวสร้างพื้นผิวบริเวณนอก ซึ่งในแบบภาพร่างทั้ง 4 ชิ้น ซึ่งถูกเปลี่ยนแปลงเฉพาะวรรณะของสี และจังหวะของรูปร่างพื้นหลังให้มีความแตกต่างกันเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงได้หยิบเอาภาพร่างรูปที่ 3 นำมาขยายเป็นผลงานจริง ซึ่งโดยรวมแล้วมีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยเฉพาะเรื่อง ของสีที่ลงตัวและชัดเจน

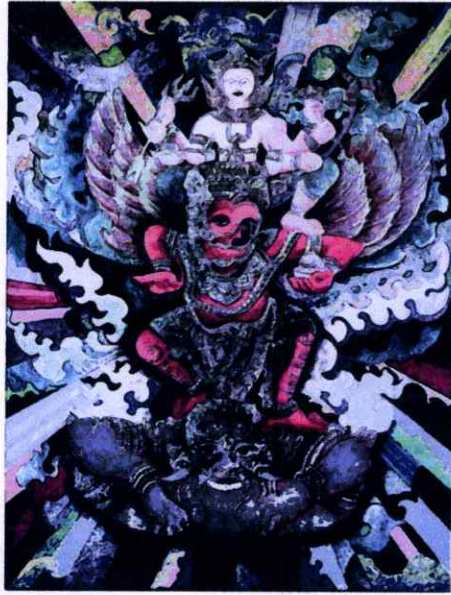
ภาพร่างชุดที่ 4

ภาพที่ 3.13 ภาพร่างรูปที่ 1 ของผลงานชิ้นที่ 4

ภาพที่ 3.14 ภาพร่างรูปที่ 2 ของผลงานชิ้นที่ 4

ภาพที่ 3.15 ภาพร่างรูปที่ 3 ของผลงานชิ้นที่ 4

ภาพที่ 3.16 ภาพร่างรูปที่ 4 ของผลงานชิ้นที่ 4

ภาพร่างชุดที่ 4

ภาพร่างชุดที่ 4 มีจำนวนทั้งหมด 4 ชิ้น ข้าพเจ้าได้ใช้ลีลาท่าทางรูปร่างของพระนารายณ์ ทรงครุฑประทับราหูเป็นตัวหลักสำคัญมาเป็นที่ลักษณะของภาพร่างในงานชุดนี้ แต่ละชิ้นจะไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก แต่โดยรวมแล้วข้าพเจ้าจะเน้นในเรื่องบรรยากาศของสีสัน ให้อูแล้วรู้สึก ถึงเรื่องราวของความขลัง โดยผ่านวรรณะของสีร้อนที่มีความสว่างในภาพร่างที่ 1 - 4 ซึ่งภาพร่างแต่ละชิ้นจะมีสีที่คลุมด้วยน้ำหมึกดำ ซึ่งเป็นสีสันที่ข้าพเจ้าได้จินตนาการเดิมแต่งให้เป็นไปตามความรู้สึกบรรยากาศของงานในแบบส่วนตัว และยังมีอักขระเลขยันต์เป็นตัวสร้างพื้นผิวบริเวณนอก ซึ่งในภาพร่างทั้ง 4 ชิ้น ถูกเปลี่ยนแปลงเฉพาะวรรณะของสีเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงได้หยิบเอาภาพร่างรูปที่ 4 นำมาขยายเป็นผลงานจริง ซึ่งโดยรวมแล้วมีความสมบูรณ์มากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของสีที่ลงตัว และชัดเจน

3.3 การดำเนินงานและขั้นตอนการสร้างสรรค์

หลังจากนั้นขั้นตอนต่อไป จึงนำสู่การปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานภาพจริงที่มีขนาดใหญ่ บนพื้นระนาบไม้กระดานอัดด้วยการร่างภาพผ่านเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ นำผ้าลูกไม้ที่มีลวดลาย และพื้นผิวมาติดด้วยการทากาวลงบนพื้นไม้ระนาบ ตัดกระดาษตามรูปแบบร่างให้มีจุดเด่นจุดรอง เพื่อให้เกิดระยะ นำวัสดุที่ใช้ทำพื้นผิวบางส่วนในส่วนที่เป็นรายละเอียด นำเศษวัสดุมาปะติดบนกระดาษ หรือบนพื้นที่ว่างตามแบบ นำ Texture Medium มาทำพื้นผิวในส่วนที่เป็นรายละเอียดของภาพ นำสีน้ำพลาสติกขาวมาระบายให้ทั่วทั้งภาพเพื่อรองพื้นภาพ นำสีอะครายติกมาระบาย เพื่อแยก รูปทรงโดยให้มีจุดเด่นจุดรองตามแบบร่าง นำเคลียร์สเปรย์หรือวานิชมาพ่นเคลือบทั้งภาพ นำหมึก ภาพพิมพ์มาอัด เพื่อให้หมึกลงไปอยู่ในพื้นผิว หลังจากนั้นก็ใช้กระดาษเช็ดออกด้วยเทคนิคภาพ พิมพ์เศษวัสดุ (Collograph) เพื่อให้เกิดการคูนน้ำหนักให้เป็นบรรยากาศทั้งภาพปล่อยทิ้งไว้เพื่อให้ หมึกแห้ง หลังจากนั้น นำสีอะครายติกมาตกแต่งภาพในบางจุดที่ต้องการเพื่อให้ภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการต่าง ๆ ให้นำเคลียร์สเปรย์ หรือวานิชมาพ่นเคลือบอีกครั้ง ซึ่งกระบวนการ ทั้งหมดเป็นการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในรูปแบบของงานศิลปะแนว กึ่งนามธรรม (Semi-Abstract) ด้วยเทคนิคจิตรกรรมผสม(Mixed Technique)

3.4 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ที่ชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความ ลงตัวเข้มแข็งทั้งแนวคิด และวิธีการนำเสนอที่ผ่านการพัฒนาจนนำไปสู่วิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ชุดนี้ เป็นการชี้ให้เห็นถึงที่มาที่ไป พัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า จากจุดเริ่มต้นจนมาสู่ ความสำเร็จในวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ทั้งในแง่ของเทคนิคการนำเสนอเนื้อหาแนวคิดองค์ประกอบของ ภาพ รูปแบบ และพื้นที่ว่าง โดยอาจสรุปเรียกผลงานสร้างสรรค์ที่เป็นภาพผลงานระยะก่อนวิทยา - นิพนธ์นี้ได้ว่า “วิถีแห่งความเชื่อความศรัทธาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า” ซึ่งเป็น ผลงานที่สามารถแสดงออกถึงตัวตนที่แท้จริงของข้าพเจ้า บนพื้นฐานของความเชื่อ ความศรัทธาใน ศาสนาพราหมณ์จากบรรพบุรุษ ที่ก่อเกิดความนับถือ และศรัทธาต่อเทพเจ้าและเทวรูป จนนำไปสู่ การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีความสมบูรณ์ลงตัวได้ในที่สุด

ภาพที่ 3.17 ภาพผลงานก่อนวิธานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อภาพ : ศรีท้าวพระพิฆเนศวร์ 1/51
 ปี พ.ศ. : 2551
 เทคนิค : จิตรกรรมผสม
 ขนาด : 170 x 200 เซนติเมตร

ภาพที่ 3.18 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อภาพ : ศรีทราองค์อินอัมรินทราราชเจ้า 1/51
 ปี พ.ศ. : 2551
 เทคนิค : จิตรกรรมผสม
 ขนาด : 170 x 200 เซนติเมตร

วิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

จะเห็นได้ว่าแนวคิดของศิลปะตะวันออกในอดีตมักจะผูกพันกับความเชื่อในอำนาจสิ่งลี้ลับที่มองไม่เห็น และค่อยพัฒนาไปสู่ความเชื่อและความศรัทธาในเรื่องศาสนาเช่นกัน การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด “**รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา**” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานในแนวคิดของความศรัทธาตามแนวทฤษฎีนิยมนิยหรือทางศาสนาพราหมณ์ ซึ่งมีความเชื่อในเรื่องราวของเทวรูปหรือเทพเจ้า ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้ถ่ายทอดความรู้สึก ความประทับใจ ตลอดจนประสบการณ์ที่ฝังลึกอยู่ในใจของข้าพเจ้าในด้านพลังความเชื่อ และความศรัทธาคือเทวรูปและเทพเจ้า โดยการวิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ทั้ง 4 ชิ้น มีเนื้อหาแนวคิดและเทคนิควิธีการในการนำเสนอที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้หลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าตามหลักสุนทรียศาสตร์ และหลักทัศนศิลป์ ซึ่งการวิเคราะห์ผลงานดังกล่าวสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ผลงานโดยรวม

ในการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ชุด “**รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา**” ข้าพเจ้าได้นำเอารูปแบบเทวรูปหรือเทพเจ้าบางองค์ที่คนทั่วไปส่วนใหญ่ให้ความเคารพและความศรัทธาผ่านมุมมองส่วนตัว ผสมกับจินตนาการที่ได้จากความรู้สึกในมุมมองใหม่ผ่านแนวความคิดในการทำงานจึงเป็นรูปแบบโครงสร้างแนวกึ่งเหมือนจริง (Semi-Abstract) ในผลงานของข้าพเจ้า โดยการใช้หลักทัศนธาตุทางศิลปะ (Visual Elements) ในเรื่องของเส้น สี น้ำหนัก รูปทรง พื้นที่ว่างและอื่น ๆ มาประกอบกันขึ้นเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ตามแนวความคิด และความต้องการในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “**รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา**” การวิเคราะห์ผลงานโดยรวม หมายถึง หลักเกณฑ์ใหญ่ ๆ ของการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ แบ่งเป็นข้อย่อยได้ดังนี้

4.1.1 การวิเคราะห์เรื่องราวและเนื้อหา

ข้าพเจ้าต้องการแสดงให้เห็นถึงพลังความเชื่อและความศรัทธา โดยการนำเทวรูปหรือเทพเจ้าซึ่งเป็นแนวเรื่องทางความเชื่อความศรัทธาของศาสนาพราหมณ์ซึ่งคนทั่วไปส่วนใหญ่นับถือเพื่อนำไปสู่เนื้อหาในเรื่องของพลังความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้า โดยการนำเสนอเรื่องราวดังกล่าวนั้นเพื่อชี้ให้เห็นว่าความต้องการที่พึ่งทางด้านจิตใจ ความปรารถนา ความหวัง โชคลาภ ความทุกข์และความสุข ซึ่งเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ เมื่อมนุษย์ไร้ที่ยึดเหนี่ยว เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาความทุกข์ยากลำบาก และเมื่อต้องประสบกับภาวะที่ไร้ทางออกของชีวิต ไม่มีสิ่งใดช่วยตอบสนอง

ต่อความปรารถนาหรือช่วยนำพาให้ผ่านพ้นกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่โดยรอบของชีวิตได้ ผู้คนส่วนหนึ่งจึงแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจเพื่อเยียวยาหรือสร้างความหวังให้ชีวิตมีพลัง เพื่อต่อสู้กับปัญหาข้าพเจ้าจึงนำรูปทรงของเทวรูปหรือเทพเจ้า อันเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีพลังอำนาจช่วยขจัดบิดเป่าโชคร้าย ทุกข์ภัย สิ่งอัปมงคล หรือบันดาล โชคลาภ ความสุขความเจริญแก่ชีวิตประสานกับอักษรเลขยันต์คาถา ซึ่งมีความหมายอันเป็นสิริมงคลมาสร้างสรรค์เพื่อแสดงถึงความเชื่อความศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่ออำนาจสิ่งลี้ลับมาสร้างเสริมกำลังใจ เพื่อประคองชีวิตให้ดำเนินต่อไปอย่างมีความหวัง จากความเชื่อความศรัทธา และการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนไทยทำให้ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและความศรัทธาดังกล่าวของคนไทยที่ยังคงมีความผูกพันทางด้านที่พึ่งและสิ่งที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจโดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวกึ่งเหมือนจริง (Semi-Abstract) ด้วยเทคนิคจิตรกรรมผสม (Mixed Technique)

4.1.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

จากผลงานที่นำมาวิเคราะห์นี้ ข้าพเจ้าได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นด้วยรูปแบบทางศิลปะที่เรียกว่าศิลปะแนวกึ่งเหมือนจริง (Semi-Abstract) ด้วยเทคนิคจิตรกรรมผสม (Mixed Technique) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้าของคนทั่วไปที่ยังคงมีความผูกพันทางด้านที่พึ่งและสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งรูปทรงดังกล่าวนี้ได้พัฒนาให้เหมาะสมกับแนวความคิด บรรยากาศ พร้อมทั้งกระบวนการทำแบบแม่พิมพ์ด้วยเทคนิคเศษวัสดุการปะติด (Collagraph) ผสมผสานกับกระบวนการการสร้างสรรค์จิตรกรรมบนพื้นระนาบรองรับ โดยรายละเอียดของผลงานทั้งหมดให้ความสัมพันธ์กับเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในตัวของผลงานแต่ละชิ้น

4.1.3 การวิเคราะห์ทัศนธาตุทางศิลปะ

ทัศนธาตุทางศิลปะ (Visual Elements) คือ การนำเอาส่วนประกอบต่าง ๆ ทางศิลปะ (Elements of Art) และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์ประกอบของภาพมาจัดรวมกันเข้าเป็นองค์ประกอบศิลปะ (Art Composition) ตามหลักการทางศิลปะ และก่อให้เกิดความงามในลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป็นรูปแบบผลงานทางศิลปะ เพื่อแสดงภาพความสมบูรณ์ตามแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ ธาตุต่าง ๆ ที่แสดงบนผลงานศิลปะนั้น มักจะขึ้นอยู่กับความต้องการของศิลปินจะให้ความสำคัญของธาตุในแต่ละชนิดตามความเหมาะสมและความต้องการของผลงานเพื่อความสมบูรณ์ของการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ภายใต้อำนาจ “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” (Symbol of faith Power) ข้าพเจ้าได้มีการแยกแยะทัศนธาตุทางศิลปะ เพื่อทำการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ จำนวน 2 ภาพดังต่อไปนี้

เส้น(Line)

เส้นเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดเป็นแกนของทัศนศิลป์ทุก ๆ แขนง เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่งในจักรวาล เส้นแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของมันเองและด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น (ชอุด นิ่มเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ, กรุงเทพฯ, หน้า 29-30) ภายในภาพพระพิฆเนศวร์จะเห็นลักษณะของเส้น ที่ช่วยแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกได้

ภาพที่ 4.1 ภาพการวิเคราะห์เรื่องเส้น

ชื่อภาพ	:	รูปสัญลักษณ์แห่งพลังศรัทธา (พระพิฆเนศวร์)
เทคนิค	:	จิตรกรรมผสม
ขนาด	:	200 x 170 เซนติเมตร

เส้น 1 คือ เส้นแกนทางตั้งให้ความรู้สึกว่ามีความสมดุลมั่นคง แข็งแรง พุ่งขึ้น จริงจัง และสง่างาม นำศรัทธาทะเยอทะยานและรุ่งเรือง ซึ่งภายในภาพรูปทรงพระพิฆเนศวร์ อยู่ตรงกึ่งกลางจะได้รับความรู้สึกถึงดุลยภาพที่สมบูรณ์ที่สุดในแง่ของกฎเกณฑ์ เพราะรูปทรงนั้นจะกินพื้นที่ทั้งทางแนวตั้งและทางราบ เป็นดุลยภาพที่ให้ความรู้สึกหยุดนิ่ง (Static Visual Equilibrium) สายตาของผู้ดูจะถูกบังคับให้ตรึงอยู่ที่จุดนั้นเพียงจุดเดียว หากจะละสายตาไปบ้างก็เพื่อที่จะกลับมาสนใจในจุดนั้นอีก โดยปล่อยให้พื้นที่ด้านหลังแสดงการเคลื่อนไหวเอง

เส้น 2 คือ เส้นแกนทางราบ (Horizontal Axis) ให้ความรู้สึกสงบ พักผ่อน เจริญ ผ่อนคลาย ภายในภาพพระพิฆเนศวร์จะเห็นเส้นแกนทางตั้งเป็นเส้นแกนที่เป็นประธาน มีอำนาจให้ดูลยภาพแก่ภาพมากกว่าเส้นแกนทางราบ การที่รูปทรงของพระพิฆเนศวร์อยู่ตรงจุดกึ่งกลางของภาพ จะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดูลยภาพของภาพเสีย แต่ส่งเสริมให้เกิดความน่าสนใจเพราะมีพื้นที่เท่ากันในภาพทั้งทางด้านซ้ายและทางด้านขวา โดยพื้นที่แต่ละพื้นที่มีรายละเอียดของภาพเป็นการขบขันให้รูปทรงของพระพิฆเนศวร์เป็นจุดเด่นอีกด้วย

เส้น 3 คือ เส้นเฉียงหรือเส้นทแยงให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว น่าตื่นเต้น ซึ่งภายในภาพของพระพิฆเนศวร์จะเห็นเส้นเฉียงหรือเส้นทแยงทำให้เกิดมีพลังแผ่กระจายออกเป็นรัศมี

เส้น 4 คือ เส้นโค้งให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ต่อเนื่อง นุ่มนวล อ่อนช้อย ซึ่งภายในภาพเป็นการขบขันและส่งเสริมให้ภาพมีพลังการเคลื่อนไหวได้ดียิ่งขึ้น

เส้น 5 คือ เส้นที่พุ่งแหลมขึ้นเหมือนเปลวไฟ ให้ความรู้สึกถึงความปรารถนาเร้าร้อนทำให้เกิดความทะเยอทะยาน และนำความเจริญรุ่งเรือง

เส้น 6 คือ เส้นคลื่นเป็นส่วนละเอียดปลีกย่อยเช่นกัน ที่ขบขันให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวช้า ๆ สบาย นุ่มนวล

เส้น 7 คือ เส้นที่หมุนวนเป็นวงกลม และเส้นที่กระจายออกโดยรอบในภาพ ให้ความรู้สึกถึงการให้ออกจากศูนย์กลาง การระเบิด และการปะทุออกมาอย่างมากในทันทีทันใด

จากการวิเคราะห์ส่วนประกอบต่าง ๆ ของเส้นที่ประกอบกันขึ้น ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” (พระพิฆเนศวร์) จะเห็นได้ว่าทิศทางของเส้นมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก ที่ทำให้เกิดการรับรู้ถึงความรู้สึกต่าง ๆ ภายในภาพได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 4.2 ภาพการวิเคราะห์เรื่องเส้น

ชื่อภาพ	:	รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา (พระนารายณ์อวตาร)
เทคนิค	:	จิตรกรรมผสม
ขนาด	:	200 x 170 เซนติเมตร

ภายในภาพพระนารายณ์อวตารจะเห็นการวิเคราะห์เรื่องเส้น ซึ่งลักษณะของเส้นต่าง ๆ จะมีอิทธิพลที่ช่วยแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกพอจะวิเคราะห์ได้ คือ

เส้น 1 คือ เส้นแกนทางตั้งให้ความรู้สึกว่ามีคุณสมบัติมั่นคง แข็งแรง พุ่งขึ้น จริงจัง และสง่างาม นำศรัทธาทะเขยอทะยานและรุ่งเรือง ซึ่งภายในภาพรูปทรงพระนารายณ์อวตารอยู่กึ่งกลาง จะได้รับความรู้สึกถึงดุลยภาพที่สมบูรณ์ที่สุดในแง่ของกฎเกณฑ์ เพราะรูปทรงนั้นกินพื้นที่ทั้งทางแนวตั้งและทางราบ เป็นดุลยภาพที่ให้ความรู้สึกหยุดนิ่ง (Static Visual Equilibrium) สายตาของผู้ดูจะถูกบังคับให้ตั้งอยู่ที่จุดนั้นเพียงจุดเดียว หากจะละสายตาไปบ้างก็เพื่อที่จะกลับมาสนใจในจุดนั้นอีก โดยปล่อยให้พื้นที่ด้านหลังแสดงการเคลื่อนไหวเอง

เส้น 2 คือ เส้นแกนทางราบ (Horizontal Axis) ให้ความรู้สึกสงบ พักผ่อน เงียบ ผ่อนคลาย ภายในภาพพระนารายณ์อวตาร จะเห็นเส้นแกนทางตั้งเป็นเส้นที่เป็นประธาน มีอำนาจให้ดุลยภาพแก่ภาพมากกว่าเส้นแกนทางราบ การที่รูปทรงของพระนารายณ์อวตาร อยู่ตรงจุดกึ่งกลางของภาพ จะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดุลยภาพของภาพเสีย แต่ส่งเสริมให้เกิดความน่าสนใจเพราะมี

พื้นที่เท่ากันในภาพทั้งทางด้านซ้ายและทางด้านขวา โดยพื้นที่แต่ละพื้นที่มีรายละเอียดของภาพเป็นการจับเน้นให้รูปทรงของพระนารายณ์อวตารเป็นจุดเด่นอีกด้วย

เส้น 3 คือ เส้นเฉียงหรือเส้นทแยงให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว น่าตื่นเต้น ซึ่งภายในภาพของพระนารายณ์อวตารจะเห็นเส้นเฉียงหรือเส้นทแยงทำให้เกิดมีพลังแผ่กระจายออกเป็นรัศมี

เส้น 4 คือ เส้นโค้งให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ต่อเนื่อง นุ่มนวล อ่อนช้อย ซึ่งภายในภาพเป็นการจับเน้นและส่งเสริมให้ภาพมีพลังการเคลื่อนไหวได้ดียิ่งขึ้น

เส้น 5 คือ เส้นที่พุ่งแหลมขึ้นเหมือนเปลวไฟ ให้ความรู้สึกถึงความปรารถนาเร้าร้อนทำให้เกิดความทะเยอทะยาน และนำความเจริญรุ่งเรือง

เส้น 6 คือ เส้นคลื่นเป็นส่วนละเอียดปลีกย่อยเช่นกัน ที่จับเน้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวช้าๆ สบาย นุ่มนวล

เส้น 7 คือ เส้นที่หมุนวนเป็นวงกลม และเส้นที่กระจายออกโดยรอบในภาพ ให้ความรู้สึกถึงการให้ออกจากศูนย์กลาง การระเบิด และการปะทุออกมาอย่างมากในทันทีทันใด

จากการวิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆ ของเส้นที่ประกอบกันขึ้น ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์“รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา”(พระนารายณ์อวตาร) จะเห็นได้ว่าลักษณะทิศทางของเส้นมีอิทธิพลเป็นอย่างมากที่ทำให้เกิดการรับรู้ถึงความรู้สึกต่างๆ ภายในภาพได้เป็นอย่างดี

รูปทรง (Form)

รูปทรง คือ สิ่งที่มีมองเห็นได้ในทัศนศิลป์ เป็นส่วนที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ (Visual Elements) ซึ่งได้แก่ เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี และลักษณะพื้นผิว รูปทรงให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัส เป็นความสุขทางตา พร้อมกันนั้นก็สร้างเนื้อหาให้กับตัวรูปทรงเองและเป็นสัญลักษณ์ให้แก่อารมณ์ความรู้สึก หรือปัญญาความคิดที่เกิดขึ้นในจิตด้วย ถ้าจะเปรียบกับชีวิต รูปทรงคือส่วนที่เป็นกาย เนื้อหาคือส่วนที่เป็นใจ รูปทรงกับเนื้อหาจึงไม่อาจแยกจากกันได้ ในงานศิลปะที่ดีทั้งสองส่วนนี้จะรวมเป็นสิ่งเดียวกัน ถ้าแยกกันความเป็นเอกภาพก็ถูกทำลายชีวิตของศิลปะก็ไม่อาจอุบัติขึ้นได้

ดังนั้น รูปทรงถือเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า เพราะสามารถสร้างเรื่องราวและบ่งบอกถึงเนื้อหาพร้อมทั้งใช้เป็นส่วนประกอบทั่วไปในภาพสำหรับผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ในชุด “รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา” ได้ โดยแบ่งรูปทรงออกเป็น 3 ลักษณะ ซึ่งสามารถแยกวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) รูปทรงเรขาคณิตที่ปรากฏขึ้นในผลงานของข้าพเจ้านั้นมีความสำคัญในการขัดแย้งกับรูปทรงอินทรีย์รูป เพื่อก่อให้เกิดพลังพุ่งกระจายออก และยังเป็นระนาบในการสร้างมิติ ระยะเวลาความรู้สึกอีกด้วย

2. รูปทรงอินทรีย์รูป (Organic Form) ข้าพเจ้าใช้รูปทรงดังกล่าวนี้เป็นหลักในการสร้างสรรค์คือ รูปทรงของเทพเจ้า ซึ่งมีความสำคัญและเป็นจุดเด่นของภาพตามแนวคิด หากแต่ในตัวผลงานมีรูปทรงนี้ใหญ่เกินไปก็จะทำให้เกิดความแน่น อึดอัด ดังนั้น จึงได้นำพื้นที่หรือระนาบแถบสีเรียบ ๆ มาเป็นตัวขับให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ใช้แทนพลังให้พุ่งกระจายออกรูปทรงอินทรีย์รูปนี้ได้แสดงถึงการเคลื่อนไหวในตัว นำพาสายตาเคลื่อนที่ไปปะทะกับรูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอิสระให้เกิดการเคลื่อนไหวและมีพลังได้

3. รูปทรงอิสระ (Free Form) ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประกอบรูปทรงหลัก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเน้นให้อยู่บริเวณภายนอกของรูปทรงอินทรีย์รูป เช่น ลวดลายของกนกที่ขับเคลื่อนลิ้นไหลมีความหมายถึงความปรารถนา ทะเขยตะขาน เจริญรุ่งเรืองที่สะท้อนถึงความรู้สึก และอีกประการหนึ่งใช้เป็นการขับเน้นลดความแข็งภายในภาพ เพื่อให้เกิดความอ่อนไหวได้

ภาพที่ 4.3 ภาพการวิเคราะห์รูปทรง

ชื่อภาพ : รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา (พระราหู)

เทคนิค : จิตรกรรมผสม

ขนาด : 170 x 200 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.4 ภาพการวิเคราะห์รูปทรง

ชื่อภาพ : รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา (พระพิณเนศวร์)

เทคนิค : จิตรกรรมผสม

ขนาด : 200 x 170 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.5 ภาพการวิเคราะห์รูปทรง

ชื่อภาพ : รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา (พระนารายณ์อวตาร)

เทคนิค : จิตรกรรมผสม

ขนาด : 200 x 170 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.6 ภาพการวิเคราะห์รูปทรง

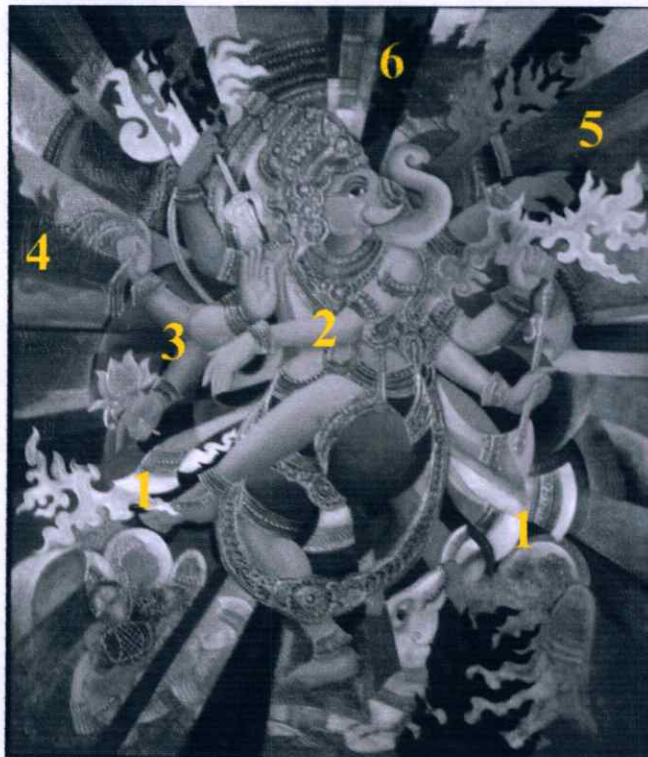
ชื่อภาพ : รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา
(พระนารายณ์ทรงครุฑประทับราหู)

เทคนิค : จิตรกรรมผสม

ขนาด : 245 x 190 เซนติเมตร

น้ำหนัก (Tone)

ข้าพเจ้าใช้น้ำหนักเพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดพลังความเชื่อความศรัทธา ซึ่งบางส่วนภายในภาพมีการเพิ่มน้ำหนักหรือตัดเน้นให้สว่างขึ้น และยังเน้นรูปทรงความเป็นเด่นเป็นรองตามหลักขององค์ประกอบศิลป์ ซึ่งน้ำหนักเป็นส่วนสำคัญ สำหรับผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมผสมของข้าพเจ้า เพราะว่าการระบายสีและอัดหมึกภาพพิมพ์ให้ลงไปอยู่ในร่องลึกของวัสดุ เพื่อให้เกิดพื้นผิวยังคงต้องควบคุมเรื่องของน้ำหนัก เพราะการลงหมึกเข้มข้นเกินไป จะทำให้เกิดปัญหาที่ต้องคอยแก้ไขจึงทำให้น้ำหนักของภาพในบางส่วนไม่เรียบและไม่เสมอกัน ดังนั้นการควบคุมการลงน้ำหนักจึงเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับผลงานของข้าพเจ้าพอจะแยกค่าน้ำหนักของภาพจากขาวไปถึงดำได้ตามลำดับ ดังนี้

ภาพที่ 4.7 ภาพการวิเคราะห์น้ำหนัก

ชื่อภาพ : รูปสัญลักษณ์แห่งพลังศรัทธา (พระพิฆเนศวร์)

เทคนิค : จิตรกรรมผสม

ขนาด : 200 x 170 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.8 ภาพการวิเคราะห์หน้าหนัก

ชื่อภาพ : รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา (พระนารายณ์อวตาร)

เทคนิค : จิตรกรรมผสม

ขนาด : 200 x 170 เซนติเมตร

สี (Colour)

ในผลงานสร้างสรรค์วิธานิพนธ์ ชุด “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” สีเป็นสิ่งสำคัญเพราะในผลงานนั้นจะมีความสดชัดเจน และมีสีจำนวนหลายสีในผลงานหนึ่งขึ้นตามความชอบส่วนตัวของข้าพเจ้าที่ต้องผ่านแนวคิดในบรรยากาศของความเชื่อและความศรัทธา โดยคำนึงถึงหลักการใช้สีในลักษณะ 80% : 20% ในบางภาพและ 70% : 30% ในบางภาพ โดยมีคู่สีตรงกันข้ามกันมาใช้เพราะต้องการให้เกิดความขัดแย้งเป็นตัวสร้างรสชาติทางการมอง เช่น สีส้มกับสีน้ำเงิน โดยมีสีเขียวอ่อน สีม่วงและสีเทา เป็นตัวประสานลดความรุนแรงของสีตรงข้ามภายในภาพ หรือในบางภาพเป็นคู่สีตรงข้ามระหว่างสีแดงกับสีเขียว ก็จะใช้สีฟ้า สีน้ำเงิน สีเหลือง เป็นตัวประสานลดความรุนแรงของสีตรงกันข้ามของภาพ และขณะเดียวกันยังได้มีค่าน้ำหนักจากการอัดสีเพื่อควบคุมบรรยากาศโดยใช้สีเทา สีดำให้กระจาย และแทรกอยู่ในบางส่วนในบริเวณพื้นหลัง

ภาพที่ 4.9, 4.10 ภาพการวิเคราะห์สี

พื้นที่ว่าง (Space)

ความหมายของพื้นที่ว่าง หรือ บริเวณว่าง โดยสามัญสำนึกแล้วจะหมายถึง ๓ ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งไม่มีอะไรเลย แต่ขอบข่ายของศิลปะความหมายของคำว่า บริเวณว่างที่ไม่มีอะไรปรากฏ แต่ถ้าปรากฏก็จะเป็นบริเวณของที่เป็นตัวคู่ของสิ่งที่ปรากฏ หรือมันคือตัวคู่กันในทุกมูลฐานของศิลปะทั้งหมด กล่าวคือมูลฐานต่าง ๆ ที่มีและที่ใ้ใช้นั้นจะต้องบรรจุลงไปในความว่างของมัน ฉะนั้นหาก บริเวณว่างไม่มี ตัวงานศิลปะก็จะไม่ปรากฏเช่นกัน (สุชาติ สุทธิ, เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์, กรุงเทพฯ, หน้า 74) ขณะเดียวในระยะช่องว่างโดยรอยตัววัตถุหรือที่ว่างรอบตัวงานศิลปะนั้น เรียกว่า **บริเวณว่างลบ** (Negative Space) และช่องว่างที่วัตถุหรือส่วนที่เป็นตัวภาพศิลปะเรียกว่า **บริเวณว่างบวก** (Positive Space) ซึ่งทั้งบริเวณว่างบวกและบริเวณว่างลบ จะต้องมี ความสัมพันธ์กัน

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด **“รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา”** มีพื้นที่ว่างในบริเวณพื้นหลังของจุดเด่นบริเวณว่างในภาพเป็นแบบ 2 มิติเป็นพื้นที่ที่แสดงความลึกของภาพที่อยู่ในระนาบ มีขนาดที่แตกต่างกันทำให้เกิดการซ้อนกันของระยะในพื้นที่ระนาบหลัง เพื่อลดความแข็งของรูปทรงหลัก

ภาพที่ 4.11,4.12 ภาพการวิเคราะห์พื้นที่ว่าง

ภาพที่ 4.14 ภาพประติมากรรมพระพิฆเนศวร

ภาพที่ 4.13 ภาพประติมากรรมพระพิฆเนศวร

พระพิฆเนศวรเป็นเทพเจ้าที่มีเศียรเป็นช้าง มีสี่แขน และสวมเครื่องประดับทองคำมากมาย
 1. ลักษณะของพระพิฆเนศวรที่มีเศียรเป็นช้าง มีสี่แขน และสวมเครื่องประดับทองคำมากมาย
 2. ลักษณะของพระพิฆเนศวรที่มีเศียรเป็นช้าง มีสี่แขน และสวมเครื่องประดับทองคำมากมาย
 3. ลักษณะของพระพิฆเนศวรที่มีเศียรเป็นช้าง มีสี่แขน และสวมเครื่องประดับทองคำมากมาย
 4. ลักษณะของพระพิฆเนศวรที่มีเศียรเป็นช้าง มีสี่แขน และสวมเครื่องประดับทองคำมากมาย

พระพิฆเนศวร(Texture)

4.1.4 การวิเคราะห์โครงสร้าง

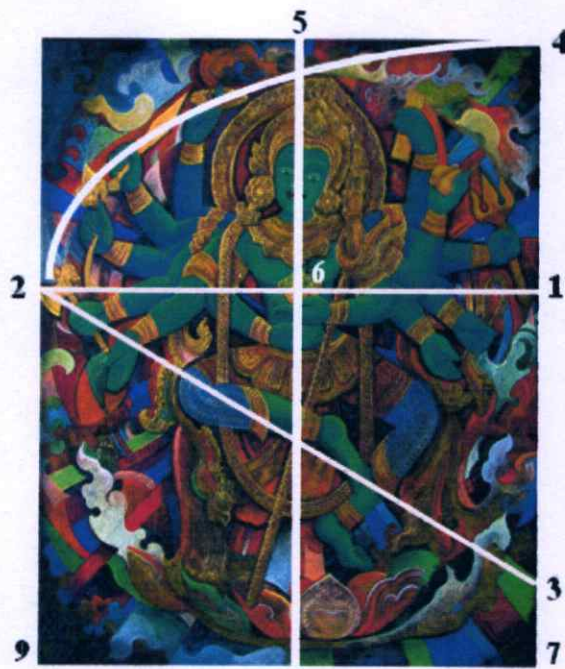
การจัดโครงสร้างของภาพในงาน ชุด “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” ข้าพเจ้าได้ทำการจัดภาพโดยการสร้างรูปทรงให้อยู่กึ่งกลางของภาพ โดยใช้รูปทรงของเทพเจ้าเป็นตัวหลัก บริเวณส่วนกลางของภาพได้ทำการจัดภาพจะมีลักษณะของสี่ที่ขบเน้นจุดเน้นจุดเด่น ด้วยความสว่างเป็นระยะแรก ส่วนในระยะสองนั้นเป็นการแสดงสัญลักษณ์ หรือลวดลายด้วยน้ำหนักของสีที่เข้มกว่าจุดเด่น เพื่อให้เกิดระยะและมีความเคลื่อนไหวจากลวดลายของเครื่องทรงเทพเจ้าและยังมีการจัดกันของโครงสร้างรูปทรงเทพเจ้า ขณะเดียวกันในส่วนในระยะหลังเป็นแถบระนาบที่เป็นสีที่แตกต่างกันเป็นลักษณะของแถบเฉียงพุ่งทแยงออกเป็นรัศมีที่แสดงถึงพลัง ทั้งระยะจตุรกรงและพื้นหลังช่วยขบเน้นให้จุดเด่นของภาพมีพลังเพิ่มขึ้น ในการจัดภาพแบบนี้ทำให้เห็นถึงพลังความเคลื่อนไหวที่ผสมผสานกันภายในภาพได้ดีและสอดคล้องกับแนวคิด

สัดส่วน(Proportion)

สัดส่วนเป็นกฎของเอกภาพเกี่ยวข้องกับความสมส่วนซึ่งกันและกันของขนาด(Dimensions) ในส่วนต่าง ๆ ของรูปทรง และระหว่างรูปทรงที่เราเห็นคนหัวโต คนเตี้ย คนขายาว หรือ คนขาสั้นเกินไป ก็เพราะเขามีสัดส่วนผิดไปจากธรรมชาติของคนทั่ว ๆ ไป ในศิลปะก็มีความเป็นธรรมชาติของสัดส่วนนี้อยู่ สัดส่วนเป็นเรื่องของความรู้สึกทางสุนทรียภาพและอุดมคติ การสมสัดส่วนนี้หมายรวมไปถึงความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมกลมกลืนของสี แสง เงา และ ทัศนธาตุอื่น ๆ ด้วย นั่นก็หมายความว่าความงามของศิลปะนั้น จะเกิดขึ้นต่อสัดส่วนสัมพันธ์กัน ภายในองค์ประกอบมีความเหมาะสม และต้องมีความประสานกลมกลืนกับสัดส่วนขององค์ประกอบอื่นด้วย ซึ่งในภาพนี้จะเห็นได้จากการวิเคราะห์สัดส่วนที่ชาวกรีกสร้างขึ้น คือ สัดส่วนทอง หรือ โกลเดน เซกชัน (Golden Section) คือ กฎส่วนหนึ่งที่สัมพันธ์กันอย่างดีในตัวเอง ทั้งสัมพันธ์กับชิ้นส่วนอื่น ๆ และรูปทรงส่วนรวมของภาพนี้ด้วย คำว่า สัดส่วนทองที่มีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 3 ส่วน ยาว 4 ส่วน แบ่งได้บนเส้นตรง 1, 2 สร้างสี่เหลี่ยมจัตุรัส จะมีพื้นที่ของ 1, 2, 9, 7 ขึ้น แบ่ง 1, 2 และ 1, 7 ออกเป็น 2 ส่วนเท่ากัน ที่ 6 และ $3, 3-4 = 3-2$ สร้างสี่เหลี่ยม 4, 5, 6, 1 ขึ้น จะได้อัตราส่วนดังนี้ $4, 1 : 1, 7 = 1, 7 : 4, 7 = 1 : 1.618$ (ชลูด นิ่มเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ, กรุงเทพฯ, หน้า 166) จะเห็นได้จากการวิเคราะห์ในภาพที่สร้างสรรค์ทั้ง 2 ภาพ คือ ภาพ “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” (พระพิฆเนศวร์) และภาพ “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” (พระนารายณ์อวตาร) ได้มีการคำนึงถึงสัดส่วนทองนำมาใช้ให้เกิดเอกภาพที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวในภาพได้อย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 4.15 ภาพการวิเคราะห์สัดส่วน

ภาพที่ 4.16 ภาพการวิเคราะห์สัดส่วน

ทิศทาง(Direction)

ทิศทางในทางทัศนศิลป์หมายถึงลักษณะที่ดึงดูดใจผู้พบเห็นให้เห็นถึงแนวทางเคลื่อนไหวของทัศนธาตุจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง (วุฒิ วัฒนสิน, องค์ประกอบศิลป์, บัดตานี, หน้า 157) ซึ่งจะทำให้ผู้ดูงานศิลปะเกิดการเคลื่อนไหวของสายตาเป็นไปอย่างสะดวกไม่ติดขัด ซึ่งทิศทางที่แบ่งจากสัดส่วนทอง (Golden Section) จากภาพเทวรูปยังเป็นสื่อนำความรู้สึกเข้าไปสู่จุดเด่นหรือจุดสำคัญของภาพได้อีกด้วย

ทิศทางที่แสดงลักษณะพลังเคลื่อนไหวมีดังนี้

- 1) ทิศทางที่เกิดจากส่วนประกอบพื้นฐาน คือ รูปร่างและรูปทรงของเทวรูปจะอยู่ในส่วนของบริเวณกลางมือ ขา และสวดลายจะเกิดพลังของความเคลื่อนไหว
- 2) ทิศทางของภาพเกิดจากการจัดวางองค์ประกอบของภาพในลักษณะที่เป็นโครงภาพ คือ รูปทรงของเทวรูปที่เป็นท่าทางเพื่อให้เกิดพลังเคลื่อนไหว
- 3) พื้นระนาบแถบสีด้านหลังของภาพจะเป็นลักษณะทับซ้อน ลาดเอียงและแผ่กระจายออกทำให้เกิดความรู้สึกของพลังการเคลื่อนไหว
- 4) การสร้างแสง-เงา และการใช้เทคนิค เพื่อให้เกิดร่องรอยของพื้นผิวมีความสำคัญมาก ซึ่งจะเห็นถึงการแผ่กระจายให้เกิดพลังการเคลื่อนไหวลง
- 5) ภายในภาพเทวรูปจะเกิดทิศทางที่แสดงลักษณะของพลังเคลื่อนไหว อันเกิดจากลักษณะการมองของมนุษย์

4.1.5 การวิเคราะห์การจัดภาพ

การจัดภาพ หรือการจัดองค์ประกอบศิลป์ของภาพ คือ การเอาทัศนธาตุต่าง ๆ ทางด้านศิลปะมาใช้ร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์ให้ภาพผลงานเกิดความสมบูรณ์สวยงามเหมาะสมตรงตามความคิดและเจตนารมณ์ของข้าพเจ้า ซึ่งต้องมีลักษณะของเอกภาพและเอกภาพนั้น คือการประสานหรือการจัดระเบียบส่วนต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ข้าพเจ้าสามารถแยกวิเคราะห์ลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นจากการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 ชั้น จากจำนวนที่ได้พัฒนาการสร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 4 ชั้น ภายใต้หัวข้อเรื่อง “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” ได้แก่

ชั้นที่ 1 “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา(พระพิฆเนศวร์)” ขนาด 200 x 170 เซนติเมตร

ชั้นที่ 2 “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา(พระนารายณ์อวตาร)” ขนาด 200 x 170 เซนติเมตร

ดุลยภาพ(Equilibrium)

ดุลยภาพ เป็นคุณลักษณะสำคัญของภาพ ดุลยภาพโดยทั่วไปหมายถึง การถ่ายน้ำหนัก หรือ แรงปะทะที่เท่ากันแต่ในทางศิลปะดุลยภาพมีความหมายรวมไปถึงความประสานกลมกลืนความพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่งหรือในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง (ชูลูด นิ่มเสมอ, **องค์ประกอบของศิลปะ**, กรุงเทพฯ, หน้า 128) ซึ่งในภาพพระพิฆเนศวร์และพระนารายณ์อวตารจะเห็นดุลยภาพในภาพคือ เส้นแกน(Axis) เป็นสำคัญ ซึ่งเส้นแกนเป็นโครงสร้างที่เห็นไม่ได้ด้วยตาแต่เห็นได้ด้วยจินตนาการของภาพพระพิฆเนศวร์และพระนารายณ์อวตาร คือ ภาพที่มีรูปทรงอยู่ในเส้นแกนตั้งจากการวิเคราะห์ภาพพระพิฆเนศวร์และพระนารายณ์อวตาร จะเห็นได้มีทั้งดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry หรือ Static Equilibrium หรือ Formal Balance หรือ Passive Balance) และดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetry หรือ Dynamic Equilibrium หรือ Informal Balance หรือ Active Balance) อยู่ร่วมกัน ซึ่งพอจะวิเคราะห์ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.17 ภาพแสดงดุลยภาพแบบสมมาตรและดุลยภาพแบบอสมมาตร

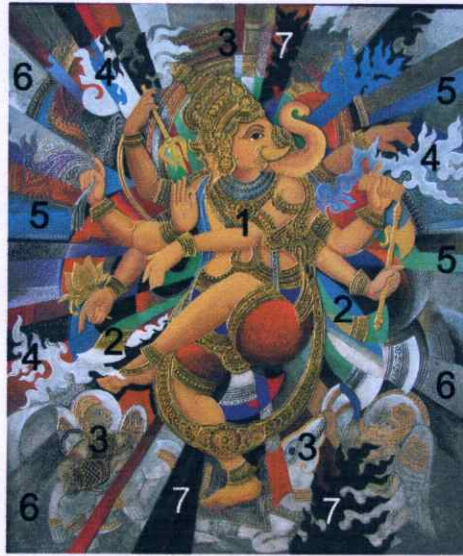
ภายในภาพเป็นดุลยภาพแบบสมมาตรหรือแบบสองข้างเท่ากัน เมื่อลากเส้นแกนตั้งถึงกลาง จะเห็นถึงพื้นที่ที่เท่ากันในเรื่องของน้ำหนักและรายละเอียดจะไม่หนักทางด้านใดด้านหนึ่ง จะเห็นได้จากพื้นที่ของ 1 และ 2 หากแต่จะวิเคราะห์ถึงดุลยภาพแบบอสมมาตรจะเห็นได้ถึงเรื่องราวของรายละเอียดที่เป็นแถบระนาบลวดลายของเปลวognกตลอดถึงจังหวะทิศทางของแขนและขาของรูปทรงพระพิฆเนศวร์จะไม่เท่ากันจะเห็นได้จากพื้นที่ของ 3 และ 4 ซึ่งหากดูภาพรวมแล้วไม่ทำให้ดุลยภาพภายในภาพนี้จะขัดแย้งกันแต่กลับส่งผลให้เกิดจังหวะและทิศทางที่เกิดการเคลื่อนไหวในเส้นเชิงใน (Implied Line) ซึ่งเป็นเส้นที่เกิดจากความรู้สึกรับรู้ด้วยการประเมินทางการเห็นได้ดี และขบขันให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกในด้านการใช้หน่วยที่มีขนาดเล็กถ่วงดุลกับหน่วยขนาดใหญ่ที่เป็นรายละเอียดบริเวณภายนอกของรูปทรงพระพิฆเนศวร์ ในเรื่องของเส้น น้ำหนัก สี พื้นผิว ในทัศนธาตุได้ดี

ภาพที่ 4.18 ภาพแสดงดุลยภาพแบบสมมาตรและดุลยภาพแบบอสมมาตร

ภายในภาพเป็นดุลยภาพแบบสมมาตรหรือแบบสองข้างเท่ากัน เมื่อลากเส้นแกนตั้งกึ่งกลาง จะเห็นถึงพื้นที่เท่ากันในเรื่องของน้ำหนักและรายละเอียดจะไม่หนักทางด้านใดด้านหนึ่ง จะเห็นได้จากพื้นที่ของ 1 และ 2 หากแต่จะวิเคราะห์ถึงดุลยภาพแบบอสมมาตรจะเห็นได้ถึงเรื่องราวของรายละเอียดที่เป็นแถบระนาบลวดลายของเปลวognกตลอดถึงจังหวะทิศทางของแขนและขาของรูปทรงพระนารายณ์อวตารจะไม่เท่ากันจะเห็นได้จากพื้นที่ของ 3 และ 4 ซึ่งหากดูภาพรวมแล้วไม่ทำให้ดุลยภาพภายในภาพนี้ขัดแย้งกัน กลับส่งผลให้เกิดจังหวะและทิศทางที่เกิดการเคลื่อนไหวในเส้นเชิงใน (Implied Line) ซึ่งเป็นเส้นที่เกิดจากความรู้สึกรับรู้ด้วยการประเมินทางการเห็นได้ดี และช่วยเน้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกในด้านการใช้หน่วยที่มีขนาดเล็กถ่วงดุลกับหน่วยขนาดใหญ่ ที่เป็นรายละเอียดบริเวณภายนอกของรูปทรงพระนารายณ์อวตาร ในเรื่องของเส้น น้ำหนัก สี และพื้นผิวในทัศนธาตุได้ดี

การวิเคราะห์ภาพ “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” (พระพิฆเนศวร์)

ภาพที่ 4.19 การวิเคราะห์การจัดภาพ

ความเป็นเด่น(Dominance)

จุดเด่นของภาพ หมายถึง การเน้นส่วนที่สำคัญของภาพให้เป็นจุดเด่นมากกว่าส่วนอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่ศิลปินต้องการแสดงออกถึงเรื่องราวหรือรูปแบบที่น่าเสนอ จุดเด่นของงานศิลปะเกิดจากการเน้น หรือการส่งเสริมส่วนมูลฐานของศิลปะ ให้แลเห็นเด่นเป็นที่สะดุดตาว่า ส่วนประกอบมูลฐานอื่น ๆ การเน้นให้เกิดจุดเด่นในงานทัศนศิลป์เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะเป็นเครื่องเรียกร้องความสนใจและความน่าดูของภาพ (สุชาติ เถาทอง, หลักการทัศนศิลป์, กรุงเทพฯ, หน้า 79) ความเป็นเด่นจากผลงานชื่อพระพิฆเนศวร์ เกิดขึ้นจากรูปทรง หมายเลข 1 จะเป็นรูปทรงที่มีสัดส่วนสมบูรณ์ที่สุดและรูปทรงหมายเลข 2 กับ 3 จะมีขนาดเล็กลง โดยที่ยังมีความชัดเจนของค่าน้ำหนักที่เรียงตามลำดับ ซึ่งข้าพเจ้าได้มีการเน้นรูปทรง หมายเลข 1 โดยการใช้อยู่ที่สว่างเข้ามาใช้เพิ่มให้เป็นจุดเด่น รูปทรงหมายเลข 4 ได้มีการนำน้ำหนักไปสู่บรรยากาศของพื้นหลังที่ส่งผลให้มีความเป็นเด่น

ความเป็นรอง(Subordination)

ความเป็นรองเกิดขึ้นในบริเวณรูปทรงหมายเลข 3, 4 และ 5 ตามลำดับ โดยที่จะเห็นถึงการแบ่งตามค่าน้ำหนักในการประสานกับพื้นหลัง รูปทรงที่เป็นรองนั้นส่วนมีความสำคัญทั้งสิ้นต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า เนื่องจากรูปทรงดังกล่าวช่วยให้รูปทรงที่แสดงความเป็นเด่นมีความสำคัญ และมีความเด่นชัดมากขึ้น ข้าพเจ้าได้สร้างความเป็นรองให้กระจายอยู่ทั่วภาพ เพื่อเพิ่มความมีอิสระให้เกิดขึ้นกับรูปทรง และเป็นการสร้างความน่าสนใจให้กับองค์ประกอบมากขึ้น

ความขัดแย้ง(Opposition)

ความขัดแย้ง รูปทรงเด่น และรูปทรงรองมีความขัดแย้งกันในเรื่องของน้ำหนักสีที่แตกต่างกันรูปทรงเด่นหมายเลข 1 และ 2 ขัดแย้งกับรูปทรงหมายเลข 5 และ 6 ที่เป็นแถบสี ที่ดูคล้ายรัศมีที่พุ่งกระจายอยู่บริเวณรอบนอกของภาพโดยความขัดแย้งดังกล่าว ในที่สุดรูปทรงที่มีความเป็นเด่นจะมีพลังเด่นชัดเหนือส่วนประกอบอื่นในภาพ

การแปรเปลี่ยน(Variation)

การแปรเปลี่ยน ขนาดของรูปทรงที่มีการแปรเปลี่ยนจากรูปทรงใหญ่ไปหารูปทรงเล็ก โดยเริ่มจากรูปทรงหมายเลข 1 - 3 ที่เป็นจุดเด่นมุ่งสู่รูปทรงหมายเลข 4 - 5 ที่เป็นระยะกลาง และรูปทรงหมายเลข 6 - 7 ที่เป็นรูปทรงพื้นหลังซึ่งการแปรเปลี่ยนนี้จะเห็นได้จากเรื่องของสีและพื้นผิว

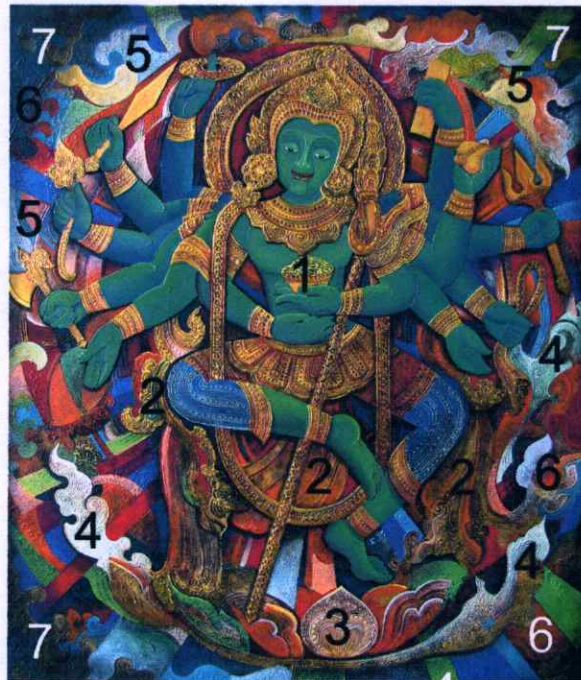
เอกภาพ(Unity)

รูปทรงทั้งหมดถูกจัดไว้ให้เป็นกลุ่มก้อน โดยรูปทรงหมายเลข 4-5 เป็นตัวประธาน และเป็นตัวส่งผลไปสู่รูปทรงหมายเลข 6-7 ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวให้รวมตัวกันเป็นเอกภาพสร้างพลังความรู้สึกน่าสนใจยิ่งขึ้น

พลังความเคลื่อนไหว(Dynamic Power)

สิ่งที่ทำให้ดูเคลื่อนไหว คือ ลักษณะท่าทางและอิริยาบถของแขนและมือเทวรูปภายในภาพส่งผลถึงแถบสีที่เป็นแถบเรียบและมีพื้นผิวแผ่กระจายออกมาที่ถูกขบเน้นในเรื่องค่าของสีต่าง ๆ ทำให้มีความรู้สึกเป็นรัศมีพุ่งออกมา และเกิดทิศทางการเคลื่อนไหวมาสู่ด้านหน้า ส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหวที่มีพลังมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ภาพ “รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา” (พระนารายณ์อวตาร)

ภาพที่ 4.20 การวิเคราะห์การจัดภาพ

ความเป็นเด่น(Dominance)

ความเป็นเด่น จากผลงาน ชื่อ พระนารายณ์อวตาร เกิดขึ้นจากรูปทรง หมายเลข 1 จะเป็นรูปทรงที่มีสัดส่วนสมบูรณ์ที่สุดมีขนาดใหญ่และรูปทรงหมายเลข 2 กับ 3 จะมีขนาดเล็กลง โดยที่มึความชัดเจนของค่าน้ำหนักที่เรียงตามลำดับ ซึ่งข้าพเจ้าได้มีการเน้นรูปทรง หมายเลข 1 โดยการใช้สีที่สว่างเข้ามาใช้เพิ่มให้เป็นจุดเด่น รูปทรงหมายเลข 4 ได้มีการนำน้ำหนักไปสู่บรรยากาศของพื้นหลังที่ส่งผลให้มีความเป็นเด่น

ความเป็นรอง(Subordination)

ความเป็นรอง เกิดขึ้นจากบริเวณรูปทรง หมายเลข 3, 4 และ 5 ถูกวางเคียงข้างตามลำดับ จะเห็นถึงการแบ่งตามค่าน้ำหนักในการประสานกับพื้นหลัง รูปทรงที่เป็นรองนั้นล้วนมีความสำคัญ ทั้งสิ้นต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า เนื่องจากรูปทรงดังกล่าวช่วยให้รูปทรงที่แสดงความเป็นเด่นมีความสำคัญ และมีความเด่นชัดมากขึ้น ข้าพเจ้าได้สร้างความเป็นรองให้กระจายอยู่ทั่วทั้งภาพ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความมีอิสระให้เกิดขึ้นกับรูปทรง และเป็นการสร้างความน่าสนใจให้กับองค์ประกอบมากขึ้น

ความขัดแย้ง(Opposition)

ความขัดแย้ง รูปทรงเด่น และรูปทรงรองมีความขัดแย้งกันในเรื่องของน้ำหนักสีที่แตกต่างกันรูปทรงเด่นหมายเลข 1 และ 2 ขัดแย้งกับรูปทรงหมายเลข 5 และ 6 ที่เป็นแถบสี ที่คู่คล้ายรัศมีที่พุ่งกระจายอยู่บริเวณรอบนอกของภาพโดยความขัดแย้งดังกล่าว ในที่สุดรูปทรงที่มีความเป็นเด่นจะมีพลังเด่นชัดเหนือส่วนประกอบอื่นในภาพ

การแปรเปลี่ยน(Variation)

การแปรเปลี่ยน ขนาดของรูปทรงที่มีการแปรเปลี่ยนจากรูปทรงใหญ่ไปหารูปทรงเล็ก โดยเริ่มจากรูปทรงหมายเลข 1 - 3 ที่เป็นจุดเด่นมุ่งสู่รูปทรงหมายเลข 4 - 5 ที่เป็นระยะกลาง และรูปทรงหมายเลข 6 - 7 ที่เป็นรูปทรงพื้นหลังซึ่งการแปรเปลี่ยนนี้จะเห็นได้จากเรื่องของสีและพื้นผิว

เอกภาพ(Unity)

รูปทรงทั้งหมดถูกจัดไว้ให้เป็นกลุ่มก้อน โดยรูปทรงหมายเลข 4-5 เป็นตัวประธาน และเป็นตัวส่งผลไปสู่รูปทรงหมายเลข 6-7 ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวให้รวมตัวกันเป็นเอกภาพสร้างพลังความรู้สึกน่าสนใจยิ่งขึ้น

พลังความเคลื่อนไหว(Dynamic Power)

สิ่งที่ทำให้ดูเคลื่อนไหว คือ ลักษณะท่าทางและอิริยาบถของแขนและมือเทวรูปภายในภาพส่งผลถึงแถบสีที่เป็นแถบเรียบและมีพื้นผิวแผ่กระจายออกมาที่ถูกขับเน้นในเรื่องค่าของสีต่าง ๆ ทำให้มีความรู้สึกเป็นรัศมีพุ่งออกมา และเกิดทิศทางการเคลื่อนไหวมาสู่ด้านหน้า ส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหวที่มีพลังมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

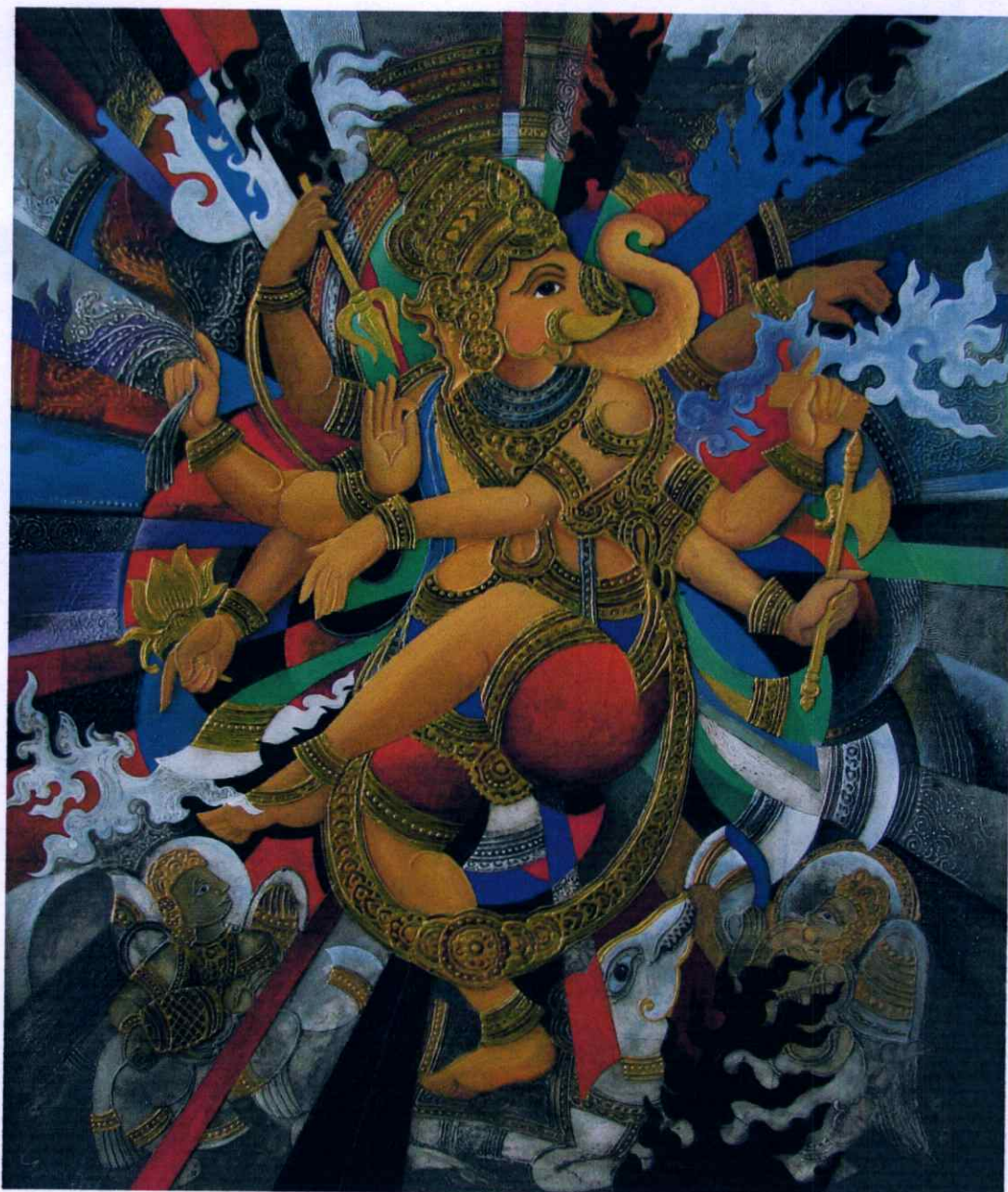
- ชลุค นิ่มเสมอ, **องค์ประกอบของศิลปะ**, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2539.
- เดชา วราขุน, **นิทรรศการศิลปะกรรมย้อนหลัง**, กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2546.
- ทศพล จังพานิชย์กุล, **๑๒ เทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ บูชาแล้วชีวิตรุ่งเรือง**, พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คอมม่า, 2550.
- ทนายทแมลงปอ, **นิตยสาร No**, กรุงเทพฯ บริษัท โน แอนด์ ครีเอชั่น จำกัด, 2547.
- ทิพยจักร, **พระพิฆเนศ ฝ่าอุปสรรค คู่ความสำเร็จ ความร่ำรวย**, พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์-กรีนปัญญาญาณ, 2550.
- วุฒิ วัฒนสิน, **องค์ประกอบศิลป์**. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2539.
- สุชาติ เถาทอง, **หลักการทัศนศิลป์**, กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์, 2539.
- สุชาติ สุทธิ, **เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์**, กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์, 2535.
- อลงกรณ์ หล่อวัฒนา, **นิทรรศการศิลปะกรรม ชุด อุปมาอุปมัย**, กรุงเทพฯ ศรีสยาม พริ้นแอนด์แพค, 2545.
- อันธิมา ทศกร, **นิตยสารไฟน์อาร์ท**, ฉบับที่ 41 ประจำเดือนมีนาคม, กรุงเทพฯ อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด, 2551.

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 5.1 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อภาพ : รูปลักษณะแห่งพลังศรัทธา (พระราหู)
ปี พ.ศ. : 2551
เทคนิค : จิตรกรรมผสม
ขนาด : 170 x 200 เซนติเมตร

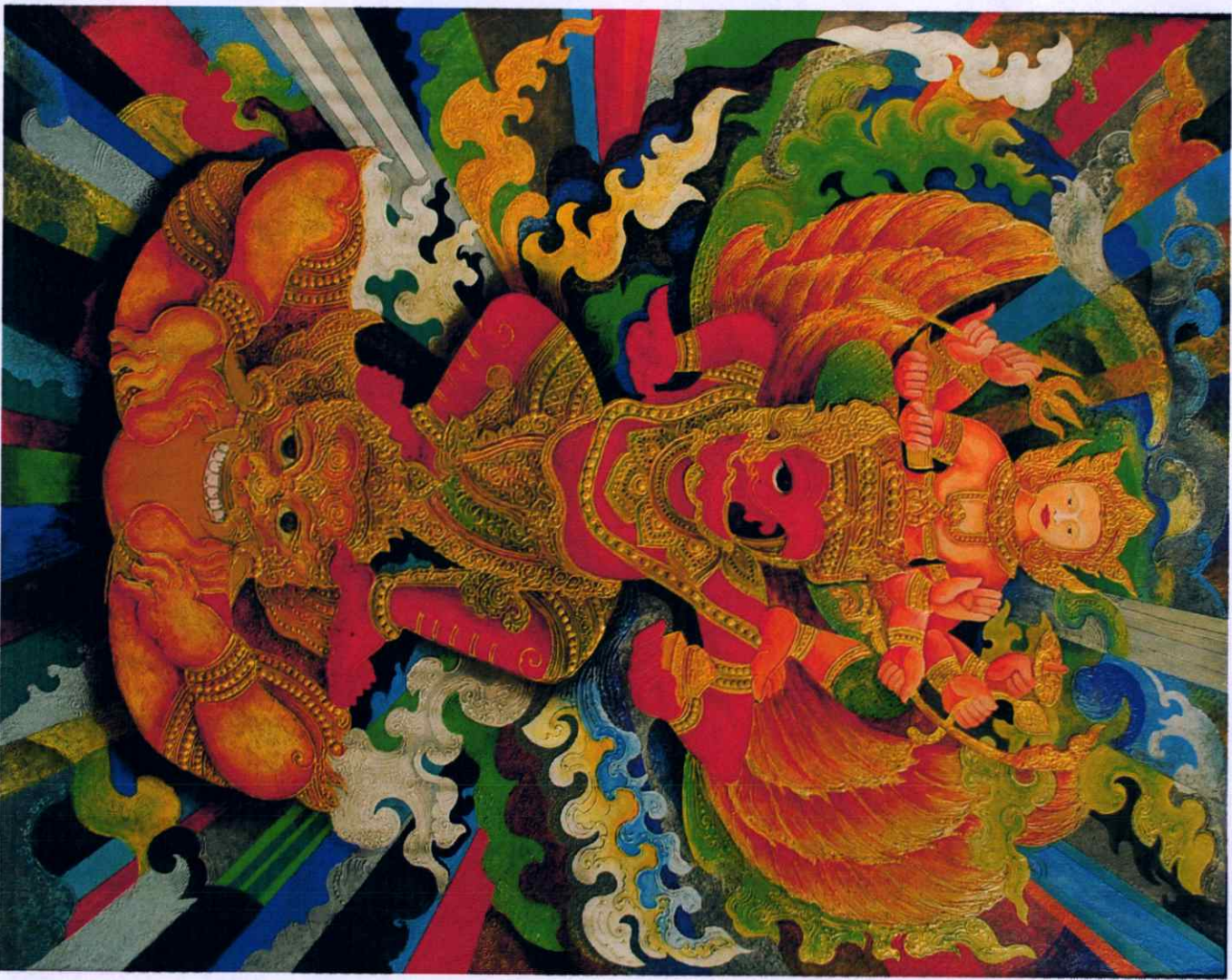
ภาพที่ 5.2 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อภาพ	:	รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา (พระพิฆเนศวร์)
ปี พ.ศ.	:	2551
เทคนิค	:	จิตรกรรมผสม
ขนาด	:	200 x 170 เซนติเมตร

ภาพที่ 5.3 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ชื่อภาพ	:	รูปลักษณ์แห่งพลังศรัทธา (พระนารายณ์อวตาร)
ปี พ.ศ.	:	2552
เทคนิค	:	จิตรกรรมผสม
ขนาด	:	200 x 170 เซนติเมตร

ภาพที่ 5.4 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อภาพ : รูปถ่ายของแหล่งพลังศักดิ์ธา (พระนารายณ์ทรงสุทนต์ประทับพระราหู)

ปี พ.ศ. : 2552

เทคนิค : จิตรกรรมผสม

ขนาด : 245 x 190 เซนติเมตร

ประวัติผู้เขียน

นายไชยพันธุ์ ชนากรวัจน์

เกิด 29 มิถุนายน 2511 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่อยู่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ถนนรัชดาภิเษก จตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

E-mail : napat1968@hotmail.com โทรศัพท์ 082 329 1565

การศึกษา

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกวิจิตรศิลป์ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
- สาขาศิลปะภาพพิมพ์ (ปวส.) คณะวิจิตรศิลป์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร
- สาขาศิลปะภาพพิมพ์ (ศษ.บ.) คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คลอง 6 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
- ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ทัศนศิลป์) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

อาชีพ

- ข้าราชการครู ตำแหน่ง อาจารย์ ระดับ 7 รองประธาน โปรแกรมศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

ศึกษาดูงาน

- UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SYDNEY. (AUSTARLIA)
- UNIVERSITY OF MELBROUNE. (AUSTARLIA)

ประวัติการแสดงผลงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่

- 2552 - การแสดงนิทรรศการชนบทศึกษาครั้งที่ 2 สายสัมพันธ์ไทย-ลาว โดย ศิลปิน คณาจารย์ และนักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาวิจิตรศิลป์ สจล. ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพมหานคร
- การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย สจล.ศิลปกรรมมหาบัณฑิต สัจจร ณ หอศิลป์วัฒนธรรมริม่าน จังหวัดน่าน
- การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย สจล.ศิลปกรรมมหาบัณฑิต ครั้งที่ 3 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร
- การแสดงศิลปกรรม “กลุ่มหอไตร” ครั้งที่ 1 ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการศิลปกรรม “อมตะ อาร์ต อวอร์ด” ครั้งที่ 4/2551 ณ นิคมอุตสาหกรรม อมตะนคร จังหวัดชลบุรี
- 2549 - นิทรรศการคนภาพพิมพ์ “วันเกษียณอายุราชการ อาจารย์จุฑาทิพย์ ทองรุ่งโรจน์” ณ หอศิลป์เพาะช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร
- มหกรรมศิลปะเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสทรงครองสิริสมบัติ ครบ 60 ปี ณ ศูนย์สรรพสินค้าซีคอนสแควร์ กรุงเทพมหานคร
- 2547 - นิทรรศการ “มหกรรมศิลปะเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราชนิ” ณ ศูนย์สรรพสินค้าซีคอนสแควร์ กรุงเทพมหานคร
- 2545- - นิทรรศการ “เที่ยวเมืองตรง...สร้างสรรค์งานศิลป์” ณ จังหวัดต่าง ๆ
- 2546 - ดังต่อไปนี้ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น ภูเก็ต และตรัง
- 2543 - นิทรรศการ “ปัญหา-ที่-เชื่อมโยง” ณ หอศิลป์ธนบุรี สถาบันราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการ “ชุมทางศิลป์ 2000” ณ ศูนย์ศิลปะสืบประกาศ กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการ “LOVE IN FRAME” ณ เมอร์คิวรี่ อาร์ต แกลลอรี่ กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการ “ชุมทางศิลป์” ณ บ้านราชวັตร กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการศิลปะ (จิตรกรรม) “สีสันกับจินตนาการ” ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการ “ภูเก็ตอันดามัน ครั้งที่ 2” ณ โรงแรมรอยัลภูเก็ตซิตี้ จังหวัดภูเก็ต

- นิทรรศการของสมาคมสีน้ำไทย ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการเปิดหอศิลป์ “รำลึกท่านม่วง” ณ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช
- นิทรรศการเดี่ยว “ในช่วง...อารมณ์หนึ่ง” ณ ศูนย์ศิลปะสิปประภา กรุงเทพมหานคร
- 2542 - นิทรรศการ “MULTICOLORED ART EXHIBITION”
ณ หอศิลป์เพาะช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการ ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการ “ทัศนศิลป์เทิดพระเกียรติ 72 พรรษา” ณ สถาบันราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการครูทัศนศิลป์เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ณ โรงแรมอิมพีเรียล ธารา กรุงเทพมหานคร
- นิทรรศการศิลปกรรม รวมน้ำใจเพื่อในหลวง เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา รัชกาลที่ 9 ณ โรงแรมรอยัลภูเก็ต ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต
- 2538 - ปฏิบัติงานจิตรกรรมและศิลปะภาพพิมพ์บนฝาผนัง ติดตั้งที่
โรงแรมโนโวเทล เมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า
- 2537 - นิทรรศการกลุ่มหมึกพิมพ์ 1994 ครั้งที่ 1 ณ อาร์ตฟลอร์รุ่ม แกลอรี
กรุงเทพมหานคร
- 2533 - นิทรรศการ “วันเกิดเพาะช่าง 76 ปี” ณ หอศิลป์เพาะช่าง
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร